

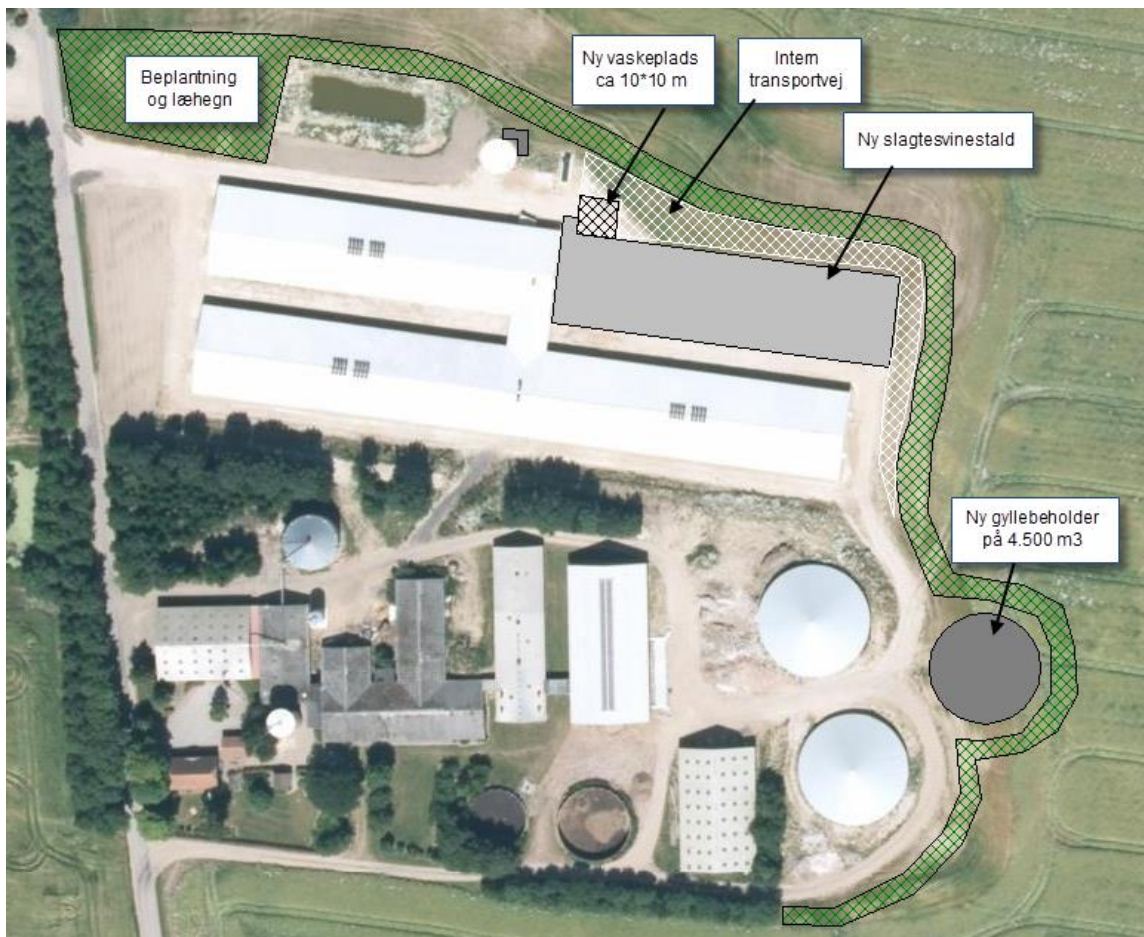
Tillæg nr. 1

til miljøgodkendelse af 1. september 2010 for husdyrbruget

Jakobsgård,

Østerskovvej 4, 8670 Låsby

- efter § 12 i *Lovbekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*

Godkendelsesdato: 11. marts 2015

Jørgen Jakobsen
Ersholtvej 17
8670 Låsby

Afgørelse af ansøgning om tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 1. september 2010 for husdyrbruget, Jakobsgård, Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Ansøgning

Skanderborg Kommune har den 2. juli 2014 modtaget en ansøgning om tillæg til miljøgodkendelse af 1. september 2010 for husdyrbruget på Østerskovvej 4, 8670 Låsby, matrikel nr. 15d m.fl. Låsby By, Låsby.

Der ansøges om en udvidelse af slagtesvineproduktionen i 2 etaper, da der først ønskes udvidelse af slagtesvineproduktionen i eksisterende stalde, hvorefter der ønskes yderligere udvidelse af slagtesvineproduktionen ved opførelse af en ny stald.

Etape 1:

- Udvidelse af dyrehold fra 680 DE til 859 DE¹ i slagtesvin, svarende til en ændring **fra** en årlig produktion på:
 - 23.700 slagtesvin 30-108 kg (årsdyr²)
- Til** en årlig produktion på:
- 28.000 slagtesvin 30-112 kg (årsdyr)

Ingen ændringer af staldanlæg

Etape 2:

- Udvidelse af dyrehold fra 859 DE til 1.166 DE³ i slagtesvin, svarende til en ændring **fra** en årlig produktion på:
 - 28.000 slagtesvin 30-112 kg (årsdyr)
- Til** en årlig produktion på:
- 38.000 slagtesvin, 30-112 kg (årsdyr)

¹ DE = dyreenhed. 1 DE svarer ca. til 100 kg kvælstof fra gødningsopbevaringslager.

² Årsdyr = et begreb, som anvendes i forbindelse med beregningen af bidraget af kvælstof fra visse kategorier af husdyr. Bidraget fra et årsdyr beregnes ud fra 365 såkaldte foderdage.

³ DE = dyreenhed. 1 DE svarer ca. til 100 kg kvælstof fra gødningsopbevaringslager.

- Ændring i anlæg:
 - etablering af en stald på ca. 2.300 m²
 - etablering af gyllebeholder på 4.500 m³ med fast overdækning
 - etablering af vaskeplads på ca. 100 m² ved udleveringsrampe
 - etablering af separationsanlæg

Nærværende tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 1. september 2010 for husdyrbruget, Jakobsgård, Østerskovvej 4, 8670 Låsby⁴, ændrer ikke i miljøvurderingen og de stillede vilkår i miljøgodkendelse af 1. september 2010 for husdyrbruget, som fortsat er gyldig. Vilkårene stillet til udbringningsarealerne vil dog bortfalde, da arealerne bliver vurderet på ny.

Skanderborg Kommune har kontrolleret, at der er overensstemmelse mellem ansøgningen om tillæg til miljøgodkendelse, og kommunens registreringer – se efterfølgende *Baggrund for afgørelsen om tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 1. september 2010 for husdyrbruget, Jakobsgård, Østerskovvej 4, 8670 Låsby*.

Afgørelse om tillæg til miljøgodkendelse

Skanderborg Kommune godkender hermed udbringning af husdyrgødning i den mængde, med den sammensætning og på de udbringningsarealer, som er angivet i ansøgningen, ovenfor og i bilagene og udvidelse af dyrehold **fra** 23.700 slagtesvin 30-108 kg **til** 38.000 slagtesvin 30-112 kg, svarende til maksimalt 1166 DE efter ændringen, på ejendommen beliggende Østerskovvej 4, 8670 Låsby, matr. nr. 15d, m.fl., Låsby By, Låsby. Skanderborg Kommune godkender ligeledes etableringen af slagtesvinestald, gyllebeholder, vaskeplads samt separationsanlæg.

Afgørelsen om tillæg til miljøgodkendelse er truffet på grundlag af ansøgningen – herunder af de beregningsmodeller, der indgår i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk. Modellernes beregningsgrundlag og normtal er dem, som lå til grund for ansøgningssystemet den 24. februar 2015 - datoen for den sidste version af ansøgningen i IT-ansøgningssystemet. Derudover er afgørelsen truffet på baggrund af kommunens registreringer og vurderinger. Se i den forbindelse *Baggrund for afgørelsen om tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 1. september 2010 for husdyrbruget, Jakobsgård, Østerskovvej 4, 8670 Låsby*, med tilhørende bilag.

Tillægget til miljøgodkendelsen meddeles i henhold til efter § 12 i *Husdyrgodkendelsesloven*⁵ – samt reglerne i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*.

De endelige Vand- og Natura 2000-planer, der blev vedtaget i henholdsvis november 2014 og december 2011 på baggrund af *Miljømålsloven*⁶ for planperioden frem til 2015, giver ikke anledning til ændringer i administrationsgrundlaget for afgørelser efter husdyrlovgivningen. Det aktuelle projekt er således som udgangspunkt vurderet ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*.

Der gøres opmærksom på, at etablering af de nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse fra Skanderborg Kommune. I øvrigt gøres opmærksom på, at tillægget ikke fritager fra

⁴ Benævnes herefter også som tillæg/tillægget/tillæg til miljøgodkendelse.

⁵ *Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* (med senere ændringer).

⁶ *Lovbekendtgørelse nr. 932 af 24. september 2009 af lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder* (med senere ændringer).

krav om eventuel tilladelse, godkendelse, dispensation eller lignende efter anden lovgivning og for andre bestemmelser.

Vilkår

Tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 1. september 2010 meddeles på nedennævnte vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen, som generelt er gældende for husdyrbrug, er ikke nævnt i dette tillæg til miljøgodkendelse.

De stillede vilkår i miljøgodkendelse af 1. september 2010 er stadig gældende, men vilkårene for udbringningsarealerne vil blive erstattet med de nedenstående vilkår.

1. Vilkår med hensyn til udbringningsarealer:

- 1.1. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de udbringningsarealer, som fremgår af kortbilag B og C (omdøbes marker vil eventuelle vilkår tilknyttet driften af arealerne stadig være knyttet til netop disse arealer, uanset marknummer).
- 1.2. Udbringningsarealerne må maksimalt tilføres husdyrgødning eller anden organisk gødning i en mængde svarende til et gennemsnitligt kvælstof- og fosforindhold på maksimalt 64.534 kg N og 10.988 kg P, svarende til 536 DE.
- 1.3. Der skal foreligge dokumentation for hvor fiberdelen fra separationen afsættes, og hvor stor en mængde der afsættes.
- 1.4. **Inden etape 2** udnyttes, skal der foreligge godkendte aftalearealer til afsættelse af 245 DE separeret gylle, beregnet efter den på ansøgningstidspunktet gældende husdyrgødningsbekendtgørelse.
- 1.4. Der kan **enten** udbringes separeret gylle med fuld dyretryk (1,4 DE/ha) samtidig med, at der etableres 7 % ekstra efterafgrøder ud over de til en hver tid lovpligtige efterafgrøder, **eller** der kan udbringes separeret gylle med et maksimal dyretryk på 1,37 DE/ha.

2. Vilkår med hensyn til anlæg:

- 2.1. Ventilationsafkast samles til ét centralt afkast på den nye staldbygning, og hæves til minimum 9 m over terræn.
- 2.2. Ventilatorerne skal dimensioneres, så de ventilerer med en hastighed på 8,3 m/sek. Der skal foreligge dokumentation for, at hastigheden er opfyldt.
- 2.3. Såfremt der efter Skanderborg Kommunes vurdering opstår væsentlige lugtgener, som vurderes at være væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan Skanderborg Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.
- 2.4. Den nye stald skal opføres med delvis spalter, 25-49 % fast gulv.
- 2.5. Gyllen fra det nye staldafsnit skal svovlsyrebehandles.

- 2.6. Svovlsyrebehandlingsanlægget skal indstilles til at behandle gyllen til pH-værdi 5,5.
- 2.7. Svovlsyrebehandlingsanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget.
- 2.8. **I etape 2** skal der installeres/benyttes en teknologi der er i stand til at reducere lugten fra anlægget med minimum 43 %. Teknologien skal være optaget på teknologilisten.
- 2.9. Der skal ansøges om en særskilt indvindingstilladelse ved Skanderborg Kommune til et øget vandforbrug inden tillægget tages i brug.
- 2.10. Afledning af nedbør fra husdyrbrugets nyetablerede bygningstag skal ske via forsinkelsesbassin eller lignende. Der skal ansøges om en særskilt tilladelse til afledning af tagvand ved Skanderborg Kommune inden byggeriet af den nye stald påbegyndes.
- 2.11. Den nye gyllebeholder skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning. Efter endt omrøring og udbringning skal overdækningen lukkes/reetableres umiddelbart efter. Skader på fast overdækning skal udbedres hurtigst muligt.
- 2.12. Den nye vaskeplads skal etableres i henhold til gældende byggeblad.

3. Vilkår om fodring:

3.1. **Etape 1:**

Den totale mængde P ab dyr pr. år beregnet som P ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin skal være mindre end **17.446** kg P pr. år.

- "P ab dyr pr. slagtesvin" beregnes ud fra følgende ligning:

$$P \text{ ab dyr pr. slagtesvin} = ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram fosfor pr. FEsv}/1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr kg tilvækst}).$$

Faktor	Værdi
Antal producerede slagtesvin	28.000
Indgangsvægt, kg	30
Afgangsvægt, kg	112
FEsv pr. kg tilvækst	2,86
Gram fosfor pr. FEsv	4,58
Kg P ab dyr pr. svin	0,623

Etape 2:

Den totale mængde P ab dyr pr. år beregnet som P ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin skal være mindre end **23.678** kg P pr. år.

- "P ab dyr pr. slagtesvin" beregnes ud fra følgende ligning:

$$P \text{ ab dyr pr. slagtesvin} = ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram fosfor pr. FEsv}/1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr kg tilvækst}).$$

Faktor	Værdi
Antal producerede slagtesvin	38.000
Indgangsvægt, kg	30
Afgangsvægt, kg	112
FEsv pr. kg tilvækst	2,86
Gram fosfor pr. FEsv	4,58
Kg P ab dyr pr. svin	0,623

4. Vilkår om egenkontrol:

- 4.1. Vilkår 3.1. skal kunne dokumenteres overholdt. Der skal føres en logbog eller produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:
- antal producerede dyr
 - gennemsnitlige vægtintervaller (indgangs-, og afgangsvægt/slagtevægt)
 - foderforbrug pr. kg tilvækst
 - det gennemsnitlige indhold af fosfor pr. FEsv i foderblandingerne.
- 4.2. P ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder. Perioden skal svare til den periode, som gælder for beregning af type 2-korrektionsfaktoren i gødningsregnskabet. Første periode skal derfor ligge inden for intervallet 15. september 2015 til 15. februar 2017.
- 4.3. Gyllens pH-værdi skal registreres elektronisk før og efter hver svovlsyrebehandling. Der skal endvidere føres en elektronisk statistik, der som minimum indeholder oplysninger om de gennemsnitlige pH-værdier i gyllen på månedsbasis før svovlsyrebehandling.
- 4.4. Der skal indgås en skriftlig aftale med producenten om serviceeftersyn af svovlsyrebehandlingsanlægget, herunder kalibrering af pH-målere. Svovlsyrebehandlingsanlægget skal kontrolleres af producenten mindst hver fjerde måned. Serviceaftale med producenten skal opbevares på husdyrbruget.

Egenkontrol

Egenkontrollen skal primært sikre, at der føres logbog med alle relevante parametre af betydning for overholdelse af de forudsætninger, der ligger til grund for godkendelsen, tilsynsmyndighedens kontrol af godkendelsens vilkår.

I vilkår om egenkontrol fremgår det, hvilken dokumentation, der skal være til rådighed i forbindelse med tilsyn på ejendommen. Vilkår for egenkontrol understøtter primært andre stillede vilkår i godkendelsen.

Tillæggets gyldighed

Ansøger oplyser, at det forventes, at etape 1 med udvidelse i eksisterende stalde gennemføres 1-2 år efter der er meddelt tillæg til miljøgodkendelsen. Byggeriet af den nye slagtesvinestald forventes påbegyndt i efteråret 2016, når der er fremlagt endelig dokumentation for virkningen af Smellfighter. Byggeriet tager forventeligt ½ - 1 år, hvorved der kan indsættes svin i stalden senest i efteråret 2017.

Der forventes fulddrift i efteråret 2018, hvilket er ca. 4 år efter der forventeligt er meddelt tillæg til miljøgodkendelsen på ejendommen.

Jf. § 33 i *Husdyrgodkendelsesloven* skal et tillæg have en frist for udnyttelse, som normalt ikke er senere end 2 år. Jf. § 33 stk. 2 kan fristen for udnyttelse af tillægget forlænges. Skanderborg Kommune har vurderet, at den godkendte udvidelse af husdyrholdet, skal være udnyttet inden 4 år, regnet fra den dato, hvor tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 1. september 2010 er meddelt. Tillægget til godkendelsen anses for udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Hvis der er tale om et tillæg uden bygge- og anlægsarbejder, anses tillægget til godkendelsen for udnyttet, når der f.eks. er indgået en retlig bindende aftale om levering af dyr, og at dyrene faktisk også leveres og driften ændres i et rimeligt tempo.

Hvis tillægget ikke udnyttes helt eller delvist i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, som ikke har været udnyttet i de pågældende år.

Tillægget har som udgangspunkt en retsbeskyttelsesperiode på otte år, hvorefter det skal revurderes. Herefter revurderes bedriftens samlede miljøgodkendelse som hovedregel hvert 10. år.

Skanderborg Kommune er tilsynsmyndighed på husdyrbruget/bedriften i forhold, der vedrører *Husdyrgodkendelsesloven*.

Tillæggets vilkår skal overholdes fra den dato, hvor tillægget er meddelt, medmindre andet fremgår af de enkelte vilkår.

Kommunens samlede miljøvurdering og begrundelse for afgørelsen

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at ansøger træffer de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen, i forbindelse med driften af udbringningsarealerne samt husdyrbruget, og til at modvirke eventuelle skadelige virkninger på miljøet
- at udbringningsarealerne samt husdyrbruget i øvrigt kan drives uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne
- at de kort- og langsigtede miljøpåvirkninger og den samlede miljøpåvirkning, i forbindelse med driften af udbringningsarealerne samt fra husdyrbrugets produktion, vil begrænses til et acceptabelt niveau, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type brug og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes
- at udvidelsen af husdyrbrugets produktion overordnet betraget ikke nødvendigvis medfører en øget husdyrproduktion og en øget miljøpåvirkning i regionen, idet strukturudviklingen går mod færre men større bedrifter. Den kumulerede, regionale effekt af husdyrbrugets udvidelse og andre bedrifters udvidelser og deres øgede miljøpåvirkning vil formentlig samlet set – helt eller delvist – blive modvirket af en nedgang i husdyrproduktionen på andre bedrifter.

- at husdyrbruget - under overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen - vil anvende den bedste tilgængelige teknik
- at produktionen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af:
 - nabobeboelser
 - Natura 2000-områder⁷ og natur i øvrigt
 - overfladevand
 - nitratfølsomme indvindingsområder
 - landskabelige og kulturhistoriske værdier

Skanderborg Kommunes afgørelse begrundes med ovenstående vurdering, og med at øvrige generelle afstandskrav samt de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* overholdes. Se endvidere vedlagte *Baggrund for afgørelsen om tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 1. september 2010 for husdyrbruget, Jakobsgård, Østerskovvej 4, 8670 Låsby*, med tilhørende bilag.

Offentliggørelser og høringer

Det er Skanderborg Kommunes vurdering, at tillægget der behandles efter § 12 stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på miljøet. Derfor er offentligheden ikke informeret tidligt i beslutningsprocessen ved offentlig annoncering. Ligeledes har de berørte ikke 6 ugers høring jf. § 55 stk. 4, men 3 ugers høring jf. § 56.

Et udkast til afgørelsen blev den 11. december 2014 sendt i høring hos ansøger, konsulent med tre ugers kommentarfrist. Naboer og sagsparter blev ved brev af 11. december 2011 orienteret om udkastet, ligesom de blev orienteret om, hvor de kunne rekvirere udkastet, og at de havde tre uger til at indsende eventuelle kommentarer. Relevante bemærkninger, som er indkommet i forbindelse med høringen, er blevet læst igennem og taget højde for, i det omfang det er vurderet muligt, forud for kommunens afgørelse.

Afgørelsen om tillæg til miljøgodkendelse af 1. september 2010 for husdyrbruget, Jakobsgaard, Østerskovvej 4, 8670 Låsby, er truffet den 11. marts 2015, og offentliggøres på Skanderborg Kommunes hjemmeside [www.Skanderborg.dk/bliv hørt](http://www.Skanderborg.dk/bliv_hørt), den 13. marts 2015.

Hørings svar

Der er indkommet tre høringssvar fra borgere i nærområdet.

Nedenstående er en sammenskrivning af nogle af punkterne:

Lugt

Høringssvar

Sidste udvidelse af produktionen på ejendommen har medført en væsentlig forøgelse af lugtgener. Der er derfor stor skepsis overfor endnu en udvidelse af produktionen.

⁷ Natura 2000-områder: Internationale naturbeskyttelsesområder udpeget på baggrund af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver.

Der bliver yderligere stillet spørgsmål ved, hvorvidt kravene til placeringen af staldene i terrænet, ventilationen og opbevaringen af gylle er som oprindeligt forudsat i miljøgodkendelse af 2010.

Kommunen vurderer

Den nærmeste nabo uden landbrugspligt er Østerskovvej 8. Der er udarbejdet en OML lugtberegning for at vurdere på de reelle forhold for anlægget. OML beregningen viser, at lugtgenekriterierne er overholdt til nærmeste nabo, samlet bebyggelse samt byzone.

Lugtgenekriteriet er altså overholdt i forhold til nærmeste nabo. Efter modtagelse af de indsendte bemærkninger i høringsperioden, er der dog foretaget en særskilt lugtberegning til naboejendommen Gl. Århusvej 19 i husdyrgodkendelse.dk. Beregningen viser, at lugtgenekriteriet er overholdt både i etape 1 og etape 2 (korrigeret geneafstand er kortere end vægtet gennemsnitsafstand).

Levende hegn

Høringssvar

Kritisk overfor hvorvidt, vilkåret i eksisterende miljøgodkendelse, om at der skal etableres et levende hegn/læbælte rundt om de nye staldanlæg og gyllebeholdere, er opfyldt.

Kommunen vurderer

Der er etableret et tre-rækket læhegn rundt om anlægget, som forudsat i miljøgodkendelsen. Ansøger oplyser, at beplantningen er etableret foråret 2014, og Hedeselskabet passer dem de næste 3 år. Det første år lykkedes det ikke at plante, fordi vi først skulle have jorden planeret ud efter byggeriet, og vejret drillede.

Støj

Høringssvar

Der er blevet konstateret støjgener fra ventilationsanlægget. Årsagen til støjgenerne er ukendte, men der gisnes om, at det muligvis skyldes, at ventilationsanlægget aldrig er blevet bygget færdigt, grundet konkurs af det firma, der skulle etablere det.

Kommunen vurderer

Ventilationen på ejendommen overholder de vilkår, der er fastsat i miljøgodkendelsen fra 2010. Ventilationssystemet er etableret af Skov A/S, som er en af de førende på markedet. De nuværende afkast er placeret ca. 9 meter over terræn (Kommunen har foretaget en lasermåling). Afkastene på den nye udvidelse vil ligeledes blive placeret 9 meter over terræn, da det indgår i OML lugtberegningen, og der vil blive stillet vilkår herom.

Såfremt, at man oplever gener ved støj, kan man rette henvendelse til Skanderborg Kommune med en decideret klage.

Trafikale forhold

Høringssvar

Østerskovvej vurderes ikke dimensioneret til den tunge trafik med traktorer og lastbiler. En forøgelse af antallet af transporter til og fra ejendommen vækker dermed bekymring.

Kommunen vurderer

Skanderborg kommune vurderer, at den estimerede trafik på Østerskovvej ikke udgør en væsentlig øgning. En forøgelse af transportere fra 5 til 7 om dagen, vurderes ikke at være væsentligt.

Færdsel på offentlig vej er ikke reguleret af Husdyrloven, men af færdselslovens regler.

Værdiforringelse af ejendom

Høringssvar

En svineproduktion af en sådan størrelse som det ansøgte, vil influere på de nærliggende ejendommers værdier.

Kommunen vurderer

Værdiforringelse af ejendomme er ikke reguleret af Husdyrloven.

Samfundsmæssige betragtninger

Høringssvar

En generel afstandstagende til svineproduktionen i Danmark.

Kommunen vurderer

De samfundsmæssige betragtninger er ikke reguleret af Husdyrloven.

Klagevejledning

Der kan efter kapitel 7 i *Husdyrgodkendelsesloven* klages over kommunens afgørelse. Klagefristen udløber fire uger efter offentliggørelsen - det vil sige senest fredag den 10. april 2015 kl. 12.00.

Følgende kan klage:

Ansøger, miljøministeren, Sundhedsstyrelsen samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i §§ 85-87 i *Husdyrgodkendelsesloven*.

En eventuel klage over denne afgørelse indsendes til Natur- og Miljøklagenævnet via "Klageportalen". På forsiden af Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk findes et link til klageportalen. Man logger på portalen via enten www.borger.dk og www.virk.dk. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Ved indgivelse af en klage, betales et gebyr på kr. 500. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet har oprettet en supportfunktion, som kan kontaktes på email nmkn@nmkn.dk eller på telefon 72541101.

Natur- og Miljøklagenævnet afviser som udgangspunkt klager, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videregiver herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

- 1) Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- 2) Klageren får helt eller delvist medhold i klagen

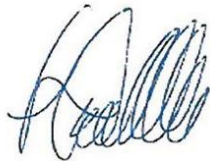
- 3) Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi, klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for at efterkomme afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis klager har indledt forhandlinger med ansøger og/eller kommunen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret – for eksempel hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Ifølge § 90 i *Husdyrgodkendelsesloven* kan afgørelsen desuden prøves ved domstolene. Et eventuelt sagsanlæg skal anlægges inden seks måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Med venlig hilsen

Hans Brok-Brandt
Afdelingsleder
Natur og Miljø

Anne-Mette Norup
miljømedarbejder

Bilag:

Baggrund for afgørelsen om tillæg nr.1 til miljøgodkendelse af 1. september 2010 for husdyrbruget, Jakobsgård, Østerskovvej 4, 8760 Låsby inkl. bilag

Kopi af udkast til afgørelse inkl. bilag sendt til nedenstående, med tre ugers frist til at kommentere udkastet:

Ansøger: Jørgen Jakobsen, Ersholtvej 17, 8670 Låsby, E-mail: jorgen@aabakkegaard.dk

Konsulent: Hanne Bang, Gråkjær Miljøcenter, Lundvej 24, 8700 Horsens, E-mail: hab@graakjaer.dk

Orientering om, at udkast foreligger, og at der er tre ugers frist til at kommentere udkastet er sendt til:

Ejere af aftalearealer, der indgår i miljøgodkendelsen

Arild B. Jørgensen, Ersholtvej 12, 8660 Skanderborg

Finn Sørensen, Hovedvejen 24, 8670 Låsby

Ejere af nabobeboelser og partere i sagen

Se bilag 2.

Kopi af afgørelsen inkl. bilag sendt til:

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V – e-mail: ae@ae.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø – e-mail: dnSkanderborg-sager@dn.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund,

- Hovedkontor – e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- Den centrale miljøafdeling, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle – e-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk
- Miljøkoordinator Leif H. Poulsen, Rosenhøj 16, 8670 Låsby – e-mail: lp@sportsfiskerforbundet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V – e-mail: natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling – e-mail: Skanderborg@dof.dk

Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N – e-mail: husdyr@ecocouncil.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark v./ Formand Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup – e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 1017 København K – e-mail: fbr@fbr.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Nord, Langelandvej 8, 8940 Randers SV – e-mail: senord@sst.dk

Konsulent: Hanne Bang, Gråkjær Miljøcenter, Lundvej 24, 8700 Horsens, E-mail: hab@graakjaer.dk

Silkeborg Kommune, Natur og Miljø, Søvej 3, 8600 Silkeborg, Att.: Anders Aahave, E-mail: AndersIsberg.Aahave@silkeborg.dk

René Bertelsen, Gl. Århusvej 19, 8670 Låsby

**Baggrund for afgørelsen om
tillæg nr. 1 til miljøgodkendelse af 1. september 2010
for husdyrbruget, Jakobsgård, Østerskovvej 4, 8670 Låsby**

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning	14
1.1. Ikke-teknisk resumé	14
1.2. Ansøger, ejerforhold og konsulentoplysninger	15
1.3. Lovgivningsmæssig baggrund	15
2. Vurdering af miljøpåvirkning fra anlægget	15
2.1. Anlæggets beliggenhed	15
2.2. Anlæggets indretning	17
2.3. Besætningssammensætning og staldtype	19
2.4. Husdyrgødningsproduktion og opbevaringsanlæg	19
2.5. Ammoniakemission fra stald og gødningsopbevaringslager	21
2.5.1. Ammoniak og natur	22
2.6. Lugtgener fra produktionsanlægget	24
2.7. Ressourceforbrug og øvrige miljøpåvirkninger fra produktionsanlægget	27
2.7.1. Vandforbrug	27
2.7.2. Afledning af vand	27
2.7.2.1. Sanitært spildevand	27
2.7.2.2. Spildevand fra rengøring	27
2.7.2.3. Tagvand	27
2.7.2.4. Befæstede arealer	27
2.7.3. Energiforbrug	28
2.7.4. Foderstoffer	28
2.7.5. Kemikalier m.v.	29
2.7.6. Affald	29
2.7.7. Skadedyr	29
2.7.8. Støv	29
2.7.9. Støj	29
2.7.10. Lys	29
2.7.11. Transporter til og fra anlægget	30
3. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT - i forhold til anlægget	31
3.1. BAT i forhold til management	32
3.2. BAT i forhold til foder	32
3.3. BAT i forhold til staldindretning	32
3.4. BAT i forhold til vand- og energiforbrug	33
3.5. BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning	33
4. Vurdering af miljøpåvirkning fra udbringningsarealer	34
4.1. Udbringningsarealernes beliggenhed	34
4.2. Harmonikrav, tildeling af husdyrgødning og udbringningsmetode	35
4.3. Forbrug af handelsgødning, kemikalier m.m.	36
4.4. Affald	36
4.5. Lugt-, støv- og støjgener fra udbringningsarealer	36
4.6. Transporter til og fra udbringningsarealerne	36
4.7. Grundvand	37
4.8. Overfladevand	38
4.8.1. Kvælstofudvaskning	39
4.8.2. Fosforoverskud	43
4.8.3. Gældende målsætninger	45
4.9. Natur	47
4.9.1. Beskyttede naturtyper	47
4.9.2. Natura 2000-områder	48
4.9.3. Plante- og dyrearter med særligt strenge beskyttelseskrav (bilag IV-arter)	49
5. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT i forhold til udbringningsarealer	50
5.1. BAT i forhold til udbringning af husdyrgødning	50
6. Landskabelige og kulturhistoriske værdier	51
6.1. Landskabelige værdier	51
6.2. Kulturhistoriske værdier	53
7. Bilagsfortegnelse	54

1. Indledning

1.1. Ikke-teknisk resumé

Ansøger Jørgen Jakobsen, Østerskovvej 4,8670 Låsby søger om at udvide slagtesvinebesætningen fra 23.700 slagtesvin 30-108 kg til 38.000 slagtesvin 30-112 kg, svarende til en ændring i dyreenheder (DE) fra 680 DE til 1166 DE. Udvidelsen ønskes foretaget i to etaper, da der først ønskes udvidelse af slagtesvineproduktionen i eksisterende stalde, hvorefter der ønskes yderligere udvidelse af slagtesvineproduktionen ved opførelse af en ny stald. Etape 1 vil blive udført inden for 2 år, og etape 2 er fuldført indenfor 4 år.

I etape 2 ansøges der om etablering af en stald på ca. 2.300 m², en gyllebeholder på 4.500 m³ med fast overdækning og en vaskeplads på ca. 100 m².

Der er 11. juni 2014 jf. § 34 i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen meddelt tilladelse til etablering af separationsanlæg i forbindelse med afprøvning af Smellfighteranlæg fra Infarm. Separationsanlægget vil blive etableret i etape 1, med en forhåbning om, at afprøvningen vil resultere i en kraftig lugtreduktion fra ejendommen. Separationsanlægget samt Smellfighteranlæggets reduktionseffekt på lugt er medregnet i etape 2, og der ønskes hermed en endelig godkendelse hertil.

Da det grundet separation af gyllen, er en helt anden mængde og sammensætning af husdyrgødning, der ønskes udbragt på udbringningsarealerne end i miljøgodkendelsen af 1. september 2010, vil udbringningsarealerne skulle vurderes på ny. De vilkår der er stillet til udbringningsarealerne i miljøgodkendelse af 1. september 2010, vil blive erstattet af nye vilkår i dette tillæg.

Skanderborg Kommune skal i henhold til blandt andet *Husdyrgodkendelsesloven* vurdere, om den ansøgte udvidelse kan gennemføres uden væsentlige påvirkninger på miljøet. Det er vurderet, at udvidelsen kan gennemføres, hvorfor dette tillæg til miljøgodkendelse meddeles.

Bygninger med besætning samt anlæg til opbevaring af foder og husdyrgødning er vurderet i forhold til blandt andet:

- ammoniakfordampning, lugt, lys, støj og støv fra stalde og opbevaringsanlæg
- opbevaring og bortskaffelse af blandt andet affald og kemikalier
- forbrug af vand, energi og hjælpestoffer
- anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT)
- landskab.

Arealer til udbringning af husdyrgødning vurderes i forhold til blandt andet:

- grundvand
- overfladevand
- naturområder.

Tillægget regulerer som udgangspunkt – sammen med bedriftens øvrige miljøgodkendelse – driften i otte år, hvorefter tillægget revurderes på baggrund af de erfaringer, der har været med driften, og den udvikling der har været i metoder til reduktion af miljøpåvirkningen.

1.2. Ansøger, ejerforhold og konsulentoplysninger

Anlægget:

Adresse: Østerskovvej 4, 8670 Låsby
Ejendomsnummer: 7460009055
Matrikelnummer: 15d, m.fl. Låsby By, Låsby
CVR-nummer: 12569688
P-nummer: 1002473780
CHR-nummer: 10423

Ansøger/ejer/driftsherre:

Navn: Jørgen Jakobsen
Adresse: Ersholtvej 17, 8670 Låsby
Mobilnummer: 20664502
E-mail: jorgen@aabakkegaard.dk

Konsulent:

Navn: Hanne Bang
Adresse: Gråkjær Miljøcenter, Lundvej 24, 8700 Horsens
Telefonnummer: 96135555
Mobilnummer: 51182855
E-mail: hab@graakjaer.dk

1.3. Lovgivningsmæssig baggrund

Når et husdyrbrug af den aktuelle type ønskes etableret, udvidet eller ændret til mere end 210 DE, skal anlægget med tilhørende udbringningsarealer til den producerede husdyrgødning vurderes i henhold til § 12 i *Husdyrgodkendelsesloven*. Dette tillæg til miljøgodkendelse er således udarbejdet efter *Husdyrgodkendelsesloven*, hvori EU's VVM-direktiv⁸ og IE-direktiv⁹ er indarbejdet.

I tillægget er der redegjort for konsekvenserne af at udvide husdyrholdet på bedriften, og for påvirkningen af miljøet i bred forstand. Bedriften har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IE-direktivet.

Nærværende tillæg til miljøgodkendelse af 1. september 2010 ændrer ikke i miljøvurderingen og de stillede vilkår i miljøgodkendelse af 1. september 2010, som fortsat er gyldig. Vilkårene til udbringningsarealerne i eksisterende godkendelse vil dog blive erstattet af vilkår i dette tillæg. Tillægget og miljøgodkendelsen er udarbejdet efter § 12 i *Husdyrgodkendelsesloven*.

2. Vurdering af miljøpåvirkning fra anlægget

2.1. Anlæggets beliggenhed

Ejendommens eksisterende og planlagte produktionsanlæg ligger samlet på adressen Østerskovvej 4, 8670 Låsby.

⁸ Rådets direktiv 85/337/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet med senere ændringer (VVM: Vurdering af Virkninger på Miljøet).

⁹ IE-direktivet (Industrial Emissions Directive) samler syv eksisterende direktiver om industriemissioner i ét direktiv.

Den nye stald, gyllebeholder samt vaskeplads ligger ca. 900 meter øst for byzonen til Låsby. Nærmeste samlede bebyggelse er Låsby Stationsby ca. 1,8 km nord for de nye anlæg. Afstanden fra det nærmeste staldhjørne på den nye stald til nærmeste nabobeboelse med landbrugspligt er ca. 175 meter i nordvestlig retning, mens afstanden til nærmeste nabo uden landbrugspligt er ca. 220 meter i nordlig retning.

Faktaboks

Jævnfør § 20 i *Husdyrgodkendelsesloven* skal kommunen sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis et anlæg ligger mindre end 300 meter fra:

- en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse¹⁰ i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
- et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Derudover gælder en række generelle afstandskrav - se tabel 1:

Tabel 1. Generelle afstandskrav - jævnfør §§ 6 og 8 i *Husdyrgodkendelsesloven* – samt aktuelle afstande fra husdyrproduktionens nye anlæg på Østerskovvej 4, 8670 Låsby.

	Generelle afstandskrav, m	Aktuel afstand, m
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25	>25
Almene vandforsyningsanlæg	50	>50
Vandløb (herunder dræn) og søer	15 (100 ¹¹)	Ca. 20
Offentlig vej og privat fællesvej	15	>15
Levnedsmiddelvirksomhed	25	>25
Beboelse på samme ejendom	15	>15
Naboskel	30	>30
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	50	>50
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	50	>50
Nabobeboelse uden landbrugspligt, Østerskovvej 5	50	Ca. 175

¹⁰ Ved en samlet bebyggelse forstås, at der inden for en afstand af 200 meter fra beboelsesbygningen ligger mere end seks andre beboelsesbygninger på hver sin samlede faste ejendom. Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter Landbrugslovens regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, medregnes ikke.

¹¹ Beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning må i henhold til § 8, stk. 2 i *Husdyrgodkendelsesloven* ikke etableres inden for en afstand af 100 meter til åbne vandløb og til søer med et areal, der er større end 100 m².

Skanderborg Kommune konstaterer:

- at det samlede produktionsanlæg vil ligge mere end 300 meter fra:
 - en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
 - et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
 - et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende
- at de generelle afstandskrav, som nævnt i tabel 1, er overholdt

Skanderborg Kommune vurderer:

- at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne fra anlægget begrænses, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug samt de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes
- at overholdelsen af de generelle afstandskrav – i kombination med overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – vil sikre de pågældende vandforsyningsanlæg, vandløb m.m. samt boligområder m.v. tilstrækkeligt mod væsentlige gener eller forurening fra husdyrbrugets anlæg. Se desuden kommunens vurdering i afsnit 2.5. Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager og 2.6. Lugtgener fra produktionsanlægget.

2.2. Anlæggets indretning

Ansøgers oplysninger

Det eksisterende anlæg på Østerskovvej 4, 8670 Låsby består af tre slagtesvinestalde og fire gyllebeholdere.

Det planlagte byggeri på husdyrbruget består i etape 2 af en slagtesvinestald, en gyllebeholder og en vaskeplads. Byggeriet indrettes i overensstemmelse med bestemmelserne i *Husdyrgødningsbekendtgørelsen*¹² og i den generelle byggelovgivning i øvrigt.

I etape 1 installeres der ligeledes et separationsanlæg.

En oversigt af anlæg m.m. fremgår af tabel 2 og 3.

¹² Bekendtgørelse nr. 915 af 27. juni 2013 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Tabel 2. Oversigt over bygninger, Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Bygning jf. kortbilag A	Anvendelse	Størrelse i m ²	Gulvprofil/indretning	Antal båse/stipladser eller dyr
1	slagtesvinestald	7.500	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv og gylleforsuring	6.792
2	Ny slagtesvinestald	2.500	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv og gylleforsuring	2.264
3	Gyllebeholder	600		
4	Gyllebeholder	1.200		
5	Gyllebeholder	3.500		
6	Gyllebeholder	3.500		
7	Ny gyllebeholder	4.500		
8	Ny vaskeplads	Ca. 100		

Tabel 3. Oversigt over opbevaringsanlæg og befæstede pladser der anvendes fremover, Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Anlæg	Byggeår	m ² / m ³	Afløb til	Seneste 10 års beholderkontrol ¹³	Overdækning
Gyllebeholder	1979	600	-	2009	Flydelag
Gyllebeholder	1986	1.200	-	2009	Flydelag
Gyllebeholder	2012	3.500	-	-	Fast overdækning
Gyllebeholder	2012	3.500	-	-	Fast overdækning
Gyllebeholder	Etape 2	4.500	-	-	Fast overdækning
Vaskeplads	Etape 2	100	Gyllebeholder	-	-
Lejet gyllebeholder Kalbygård, Hovedvejen 24, 8670 Låsby	Etape 1	4.000	-	-	Flydelag
Lejet gyllebeholder, Johannes Jensens Vej 29, 8641 Sorring	Etape 1	600	-	-	Flydelag
Lejet gyllebeholder på Toustrup Stationsvej 10, 8641 Sorring	Etape 1	1.100	-	-	Flydelag

¹³ Jævnfør Bekendtgørelse nr. 723 af 12. september 1997 om kontrol af beholdere for flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand (med senere ændringer), skal åbne og lukkede beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand på mere end 100 m³ kontrolleres mindst hver 10. år af en autoriseret kontrollør.

2.3. Besætningssammensætning og stalddtype

Ansøgers oplysninger

Besætningssammensætningen, fordelt på stalddtype samt husdyrbrugets årlige produktion ved den nuværende og den ansøgte drift, fremgår af tabel 4.

Tabel 4. Besætningssammensætning, stalddtype og årlig produktion i nudrift og ansøgt drift, Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Etape 1:

Husdyrtype, mdr./ vægtklasse	Stald- og gulvtype*	Nudrift		Ansøgt	
		Antal	DE	Antal	DE
Slagtesvin 30-108/30-112 kg	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	23.700	680	28.000	859
I alt		-		-	

* jævnfør ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk

Etape 2:

Husdyrtype, mdr./ vægtklasse	Stald- og gulvtype*	Nudrift		Ansøgt	
		Antal	DE	Antal	DE
Slagtesvin 30-108/30-112 kg	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	23.700	680	38.000	1.166
I alt		-		-	

* jævnfør ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk

Kommunen vurderer

For et husdyrbrug kan der være en vis variation i den årlige produktion og i fordelingen af de enkelte dyretyper hen over året. Miljøpåvirkningen er forskellig fra dyretype til dyretype og fra stalddtype til stalddtype, hvorfor miljøvurderingen afhænger af dyresammensætning og fordeling på stalddtype. Skanderborg Kommunes vurdering er foretaget ud fra en besætning med en årlig produktion, som angivet i tabel 4, på **maksimalt 1.166 DE** med den aktuelle beregningsmetode.

Det forudsættes, at den årlige produktion:

- ikke overstiger 1.166 DE
- sker jævnt fordelt over året

2.4. Husdyrgødningsproduktion og opbevaringsanlæg

Ansøgers oplysninger

Etape 1:

Den projekterede husdyrproduktion med de pågældende stalddtyper giver ifølge beregningen i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk anledning til en samlet årlig husdyrgødningsproduktion med et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 84.258 kg N og 17.586 kg P.

Gyllen separeres i et separationsanlæg fra Infarm. Fiberdelen afsættes til Bånlev Biogasanlæg, og væskedelen udbringes på ejede/forpagtede arealer og på gylleaftalearealer. Fiberdelen har et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 15.169 kg N og 5.778 kg P, svarende til 283 DE. Desuden vil der i

etape 1 blive afsat 4.798 kg N og 820 kg P til gylleaftaler, svarende til 40 DE. Således har den tilbageværende husdyrgødningsproduktion, til egne og forpagtede arealer, et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 64.291 kg N og 10.988 kg P, svarende til 536 DE.

Husdyrbrugets opbevaringsanlæg og de enkelte anlægs kapacitet fremgår af tabel 3, og husdyrproduktionens tilførsel til anlæggene er opgjort i tabel 5a:

Tabel 5a. Tilførsel til opbevaringsanlæg, Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Tilførsel	m ³ /år
Produktionen af gylle	16.161 (0,52×1,11×28.000)
Overdækning af 2 beholdere på hver 3.500 m ³	-770 (0,11×7.000)
Fast fiberdel til biogasanlæg	-1600
I alt	13.791

Den flydende mængde gødning fra den ansøgte besætning er beregnet til 13.791 m³ årligt. Heri indgår drikkevandsspild og rengøringsvand. Der er i ansøgt drift i alt 14.500 m³ gyllebeholder til rådighed på ejendommen inklusiv de lejede gyllebeholdere. Opbevaringskapaciteten for flydende husdyrgødning er på den baggrund beregnet til ca. 13 måneder.

Etape 2:

Den projekterede husdyrproduktion med de pågældende staldtyper giver ifølge beregningen i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk anledning til en samlet årlig husdyrgødningsproduktion med et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 114.350 kg N og 23.867 kg P.

Gyllen separeres i et separationsanlæg fra Infarm. Fiberdelen afsættes til Bånlev Biogasanlæg, og væskedelen udbringes på ejede/forpagtede arealer og på gylleaftalearealer. Fiberdelen har et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 20.580 kg N og 7.857 kg P, svarende til 385 DE. Desuden vil der i etape 2 blive afsat 29.416 kg N og 5.022 kg P til gylleaftaler, svarende til 245 DE. Således har den tilbageværende husdyrgødningsproduktion, til egne og forpagtede arealer, et indhold af kvælstof (N) og fosfor (P) på i alt ca.: 64.354 kg N og 10.988 kg P, svarende til 536 DE.

Husdyrbrugets opbevaringsanlæg og de enkelte anlægs kapacitet fremgår af tabel 3, og husdyrproduktionens tilførsel til anlæggene er opgjort i tabel 5b:

Tabel 5b. Tilførsel til opbevaringsanlæg, Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Tilførsel	m ³ /år
Produktionen af gylle	21.934 (0,52×1,11×38.000)
Overdækning af 2 beholdere på hver 3.500 m ³ og en på 4.500 m ³	-1.265(0,11×11.500)
Fast fiberdel til biogasanlæg	-2000
I alt	18.669

Den flydende mængde gødning fra den ansøgte besætning er beregnet til 18.669 m³ årligt. Heri indgår drikkevandsspild og rengøringsvand. Der er i ansøgt drift i alt 19.000 m³ gyllebeholder til rådighed på

ejendommen inklusiv de lejede gyllebeholdere. Opbevaringskapaciteten for flydende husdyrgødning er på den baggrund beregnet til ca. 12 måneder.

Den faste fiberdel vil i både etape 1 og 2 blive opbevaret i en lukket container på fast betonplads indtil afhentning af biogasanlæg.

Kommunen vurderer

Ifølge *Husdyrgødningsbekendtgørelsen* vil en opbevaringskapacitet svarende til mindst ni måneders produktion normalt være tilstrækkelig til, at udbringningen og gødningsanvendelsen kan ske i overensstemmelse med de generelle miljøregler. På den baggrund vurderes den opgivne 13 måneders opbevaringskapacitet i etape 1 og 12 måneders opbevaringskapacitet i etape 2 at være tilstrækkelig.

Skanderborg Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at opbevaring af husdyrbrugets husdyrgødning vil ske på en måde, som er i overensstemmelse med de generelle miljøregler
- at overholdelsen af de generelle miljøregler og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen vil medvirke til at begrænse den mulige påvirkning af det omgivne miljø fra opbevaringsanlæggene.

2.5. Ammoniakemission fra stald og gødningsopbevaringslager

Ansøgers oplysninger

Husdyrbruget opfylder det generelle reduktionskrav på 30 % med hensyn til ammoniakemission (fordampning) i forhold til det pågældende referencestaldsystem - jævnfør bilag 3 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*. Dette er gældende både i etape 1 og etape 2.

Det generelle ammoniak-reduktionskrav opfyldes blandt andet ved:

- Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv
- Forsuring
- Fast overdækning af gyllebeholdere

Af tabel 6a og 6b fremgår størrelsen af den samlede ammoniakemission i nudrift og ansøgt drift fra stald og gødningsopbevaringslager, som den er beregnet med beregningsmodellen i IT-ansøgningsssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

Etape 1:

Tabel 6a. Ammoniakemission fra stald og gødningsopbevaringslager i etape 1, omregnet til kg kvælstof (N) pr. år, ansøgt drift, Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Ammoniakemission	Kg kvælstof (N) pr. år
Nudrift	ca. 2.978 kg N/år
Ansøgt drift	ca. 3.767 kg N/år
Mer-emission, som følge af udvidelsen:	ca. 789 kg N/år

Etape 2:

Tabel 6b. Ammoniakemission fra stald og gødningsopbevaringslager i etape 2, omregnet til kg kvælstof (N) pr. år, ansøgt drift, Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Ammoniakemission	Kg kvælstof (N) pr. år
Nudrift	ca. 2.978 kg N/år
Ansøgt drift	ca. 5.058 kg N/år
Mer-emission, som følge af udvidelsen:	ca. 2.080 kg N/år

2.5.1. Ammoniak og natur

Faktaboks

Hovedparten af ammoniakdepositionen (kvælstofnedfald) fra et husdyrbrug vil - afhængigt af flere forhold - på et tidspunkt blive afsat i landskabet i større eller mindre afstand fra kilden. Størstedelen af den ammoniakdeposition, som direkte kan henføres til et husdyrbrug, vil formentlig ske i terrænet inden for ca. 1 kilometers afstand fra produktionsanlægget. Ammoniakdeposition er som regel til ugunst for opretholdelse af de naturtyper, der kun har brug for en begrænset næringsstofmængde for at kunne trives. Kommunen er forpligtiget til, at vurdere ammoniakdepositionen i forhold til omkringliggende natur.

I henhold til § 7 i *Husdyrgodkendelsesloven* er etablering, udvidelse og ændring af anlæg på husdyrbrug, der er eller derved bliver større end 15 dyreenheder, ikke tilladt, hvis stald eller gødningsopbevaringsanlæg ligger i en afstand på mindre end ti meter til, eller helt eller delvis inden for, nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende **inden for** internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områder) eller nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende **uden for** internationale beskyttelsesområder.

Jævnfør *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens* bilag 3, inddeles naturtyperne, omfattet af *Husdyrgodkendelseslovens* § 7, i tre kategorier:

Kategori 1-natur. Naturområder beliggende **inden for** internationale naturbeskyttelsesområder, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt af Naturstyrelsen.

Kategori 2-natur. Naturområder beliggende **uden for** internationale naturbeskyttelsesområder. Det drejer sig om naturtyperne: højmoser, lobeliesøer, heder større end ti ha, som er omfattet af *Naturbeskyttelseslovens*¹⁴ § 3, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af *Naturbeskyttelseslovens* § 3.

Kategori 3-natur. Ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af kategori 1- og 2-natur: heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter *Naturbeskyttelseslovens* § 3, og ammoniakfølsomme skove, der er beliggende **uden for** de internationale naturbeskyttelsesområder.

¹⁴ Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 af lov om naturbeskyttelse.

Der er fastsat forskellige beskyttelseskrav i forhold til de forskellige naturtyper. Den tilladte maksimale **totaldeposition** fra et husdyrbrug til kategori 1-natur er afhængig af antallet af husdyrbrug i nærheden (Antallet af andre husdyrbrug i området er defineret efter nærmere regler om vurdering af kumulation). Hvis der ikke er andre husdyrbrug, må der fra husdyrbruget, der søger om en miljøgodkendelse, være en **totaldeposition** på 0,7 kg N pr. ha pr. år. Er der ét husdyrbrug udover husdyrbruget, der søger, falder den tilladte **totaldeposition** til 0,4 kg N pr. ha pr. år, og endelig, hvis der er mere end ét husdyrbrug udover husdyrbruget der søger, må **totaldepositionen** fra husdyrbruget, der søger om en miljøgodkendelse, maksimalt være 0,2 kg N pr. ha pr år.

Den maksimale tilladte **totaldeposition** til kategori 2-natur er 1,0 kg N pr. ha pr. år, mens den maksimale tilladte **merdeposition** til kategori 3-natur som udgangspunkt er 1,0 kg N pr. ha pr. år. Såfremt, at merdepositionen til kategori 3 natur overstiger 1,0 kg, skal der foretages en konkret vurdering.

Kommunen kan i konkrete tilfælde tillade en merdeposition til kategori 3-natur, der er større end 1,0 kg N pr. ha pr. år, men kan ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N pr. ha pr. år. Kommunen skal efter nærmere kriterier foretage en konkret vurdering af, om der er tale om særlige regionale eller lokale naturinteresser og af, om der skal stilles krav til den maksimale kvælstof-merdeposition.

I følge Husdyrlovens § 26 stk. 2, skal miljøvurderingen foretages på baggrund af alle ændringer og udvidelser siden 1. januar 2007, dog højst over en 8-årig periode. Det betyder, at det ansøgte projekt skal vurderes, i forhold til den drift der var på ejendommen 1. januar 2007, hvilket var 11.500 smågrise (7 – 30 kg) og 285 årssøer. Dette har selvfølgelig kun relevans, ved de forhold, hvor man skal vurdere på merbelastningen fra anlægget, hvilket vil være gældende for ammoniakdepositionen til de omkringliggende kategori 3-naturområder.

Indenfor 1000 meter fra anlægget ligger der en § 3 beskyttet mose (kategori 3 natur) samt op til flere § 3 beskyttede vandhuller. Mosen er beliggende syd for anlægget med en afstand på 790 meter fra den nye gyllebeholder, se kortbilag E. Der er foretaget en beregning i husdyrgodkendelse.dk af ammoniakdepositionen til mosen fra anlægget. Merdepositionen (fra nudrift 2007) til mosen, der ligger tættest på ejendommen Østerskovvej 4, er beregnet til 0,1 kg N/ha/år.

Derudover er der en potentiel ammoniakfølsom skov beliggende ca. 450 meter sydvest for anlægget samt en potentiel ammoniakfølsom skov beliggende ca. 500 meter syd for anlægget.

Nærmeste kategori 1-natur er Habitatområde nr. 232, som ligger ca. 7,5 km øst for anlægget, og det nærmeste kategori 2-natur er et overdrev beliggende ca. 2,4 km nordvest for anlægget.

Der er ikke foretaget beregninger til nærmeste kategori 1 og 2 natur, grundet den store afstand.

Kommunens samlede vurdering i forhold til ammoniakemission fra anlægget

Det generelle ammoniakreduktionskrav, som fremgår af *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*, er ifølge ansøgningen med de tilhørende beregninger overholdt.

Faktaboks

Overholdelsen af det generelle ammoniakreduktionskrav og det generelle beskyttelsesniveau beskytter - ifølge intentionerne bag *Husdyrgodkendelsesloven* - som udgangspunkt de kvælstoffølsomme naturtyper tilstrækkeligt mod kvælstofpåvirkning fra husdyrbrugs produktionsanlæg.

Nærmeste kategori 1 natur er beliggende med en så stor afstand fra anlægget, at Skanderborg Kommune vurderer, at kravet til totaldeposition til naturarealet er overholdt.

En merdeposition på 0,1 kg N/ha/år til nærmeste kategori 3 natur overholder det fastsatte beskyttelsesniveau. Beregningen viser ligeledes en totaldeposition til mosen på 0,1 kg N/ha/år, hvilket bevirker, at Skanderborg Kommune vurderer, at den maksimale totaldeposition på 1 kg N/ha/år til nærmeste kategori 2 natur ligeledes er overholdt. Dette vurderes, selvom nærmeste kategori 2 natur er beliggende i en anden retning fra anlægget end mosen. Overdrevet er beliggende meget længere væk end mosen, hvilket usandsynliggør, at totaldepositionen til overdrevet overskrider 1 kg N/ha/år.

Den potentielle ammoniakfølsomme skov som er beliggende tættest på anlægget har karakter af plantage med lige rækker af træer, vurderet ud fra luftfotos. Ud fra luftfotos kan der desuden konstateres, at skoven er blevet plantet omkring år 1995. Skoven vurderes dermed ikke at have karakter af ammoniakfølsom skov, og der er dermed ingen gældende beskyttelsesniveau til området.

Den potentielle ammoniakfølsomme skov, beliggende i samme retning som nærmeste kategori 3 mose, er hverken blevet besigtiget eller foretaget vurdering af ammoniakfølsomhed af Skanderborg Kommune. Selvom den er beliggende tættere på anlægget end mosen, hvortil der er foretaget beregning, er der vurderet, at kriteriet om max. 1 kg N/ha/år merdeposition er overholdt.

Skanderborg Kommune vurderer dermed i det konkrete tilfælde, at tålegrænserne ikke overskrides, og at de naturarealer, som ligger i nærområdet omkring produktionsanlægget, ikke er så kvælstoffølsomme, at der helt undtagelsesvist skal stilles yderligere vilkår for at beskytte de pågældende naturområder.

Den reelle ammoniakdeposition fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold, men ammoniakdepositionen vil især kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af de overflader, som husdyrgødningen afsættes på i staldene. Kommunen vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler, og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen, drives således, at påvirkningen på omgivelserne med luftbåret kvælstof fra produktionsanlægget minimeres
- at ammoniakemissionen (fordampningen) fra produktionsanlægget i sig selv ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de omkringliggende naturområder.

2.6. Lugtgener fra produktionsanlægget

Ansøgers oplysninger

Den primære kilde til lugt fra husdyrbrugets anlæg er fra ventilation af staldene. Ventilationsanlægget er undertryksventilation, der styrer temperaturen, så der er optimale forhold for svinene i stalden.

Afhængigt af vejrforholdene kan der forekomme lugtgener fra staldene. Der kan desuden forekomme lugtgener, når gyllen i gyllebeholderne omrøres i forbindelse med udbringningen - dette sker primært om foråret.

Tabel 7a og 7b viser de beregnede geneafstande med hensyn til lugt fra staldene efter projektets gennemførelse for både etape 1 og etape 2, som er fremkommet ved brug af de beregningsmodeller, der indgår i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

Den faktiske afstand måles fra et estimeret lugt-punkt.

Etape 1:

Tabel 7a. Lugtgeneafstande fra staldene efter projektets gennemførelse i etape 1, Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Områdetype	Lugtgeneafstand, ansøgt drift, m	Faktisk afstand fra staldanlægget, m
Byzone	1178	842
Samlet bebyggelse	919	1797
Enkeltbolig ¹⁵	486	247

Etape 2:

Tabel 7b. Lugtgeneafstande fra staldene efter projektets gennemførelse i etape 2, Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Områdetype	Lugtgeneafstand, ansøgt drift, m	Faktisk afstand fra staldanlægget, m
Byzone	969	858
Samlet bebyggelse	752	1797
Enkeltbolig ¹⁶	388	253

Kommunen vurderer

Faktaboks

I *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* (bilag 3), er der fastsat en række lugtgenekriterier i forhold til de tre områdetyper: byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E¹⁷ pr. m³ luft. Lugtgenekriterierne kan betragtes som den maksimale, miljømæssigt acceptable lugtgenebelastning fra en given kilde ved den pågældende områdetype. Ved lugtgeneafstand forstås den beregnede mindste afstand fra staldanlægget til det pågældende område, hvor de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier med hensyn til de tre forskellige områdetyper netop er opfyldt. Lugtgenekriterierne er overholdt, hvis de fastsatte lugtgenegrænser på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E pr. m³ luft ikke overskrides i mere end en procent af tiden – svarende til ca. syv timer i alt om måneden.

Lugtgeneafstandene forøges efter nærmere regler, hvis der inden for 300 meter fra den del af byzone og den pågældende beboelse i samlet bebyggelse, der ligger nærmest det pågældende staldanlæg, er andre husdyrbrug med mere end 75 dyreenheder. Tilsvarende forøges lugtgeneafstanden, hvis der er andre sådanne husdyrbrug inden for 100 meter fra enkeltbolig uden landbrugspligt. Dette sker for at indregne effekten (den kumulative effekt) af den mulige lugtpåvirkning som andre husdyrbrug i området måtte give anledning til.

Lugtgeneafstandene formindskes efter nærmere regler, hvis staldanlægget ligger nord for den pågældende områdetype. Dette begrundes med, at den hyppigste vindretning i Danmark er vestlig og sydvestlig, og at nordenvind typisk forekommer i vinterhalvåret, hvor de relativt lave temperaturer, som regel medvirker til at dæmpe lugtafgivelsen.

¹⁵ Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter *Landbrugslovens* regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, indgår ikke.

¹⁶ Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter *Landbrugslovens* regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, indgår ikke.

¹⁷ OU_E = Lugt-enheder (Odour Units) bestemt efter den europæiske standard for lugtanalyse, hvor 1 OU_E er grænsen for, hvornår den pågældende lugt kan erkendes.

Etape 1:

Ifølge beregningen er de lugtgenekriterier, som fremgår af *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* (bilag 3), i forhold til samlet bebyggelse, overholdt i det konkrete tilfælde. Derimod viser beregningen, at lugtgenekriteriet til byzone samt enkelt bolig ikke er overholdt.

Hvis geneafstanden beregnes længst efter Miljøministeriets lugtvejledning (beregningsmodel Ny), har ansøger iflg. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 altid lov til at erstatte beregningen med en konkret OML-beregning. Når den konkrete OML-beregning viser, at genekriteriet for lugt er overholdt, erstatter denne beregning således ansøgningssystemets beregning af geneafstanden.

I dette tilfælde er geneafstanden beregnet længst efter Miljøministeriets lugtvejledning, se punkt 2.4.1. i ansøgningsskema. Ansøger har derfor foretaget en OML-beregning. OML-beregningen har taget udgangspunkt i, at nærmeste nabo uden landbrugspligt er beliggende ca. 246 meter fra anlægget og nærmeste byzone er beliggende ca. 852 meter fra anlægget. Beregningen viser, at i disse punkter er lugtgenegrænsen på henholdsvis 15 OU/m³ og 5 OU/m³ overholdt, både hvis resultatet fortolkes på en fast eller en konservativ måde. Lugtgenegrænsen for henholdsvis enkelt bolig og byzone er dermed overholdt.

Etape 2:

Ifølge beregningen er de lugtgenekriterier, som fremgår af *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* (bilag 3), i forhold til samlet bebyggelse, overholdt i det konkrete tilfælde. Derimod viser beregningen, at lugtgenekriteriet til byzone samt enkelt bolig ikke er overholdt.

Der er i dette tilfælde foretaget en OML-beregning. OML-beregningen har taget udgangspunkt i, at nærmeste nabo uden landbrugspligt er beliggende ca. 246 meter fra anlægget og nærmeste byzone er beliggende ca. 852 meter fra anlægget. Beregningen viser, at i disse punkter er lugtgenegrænsen på henholdsvis 15 OU/m³ og 5 OU/m³ overholdt, både hvis resultatet fortolkes på en fast eller en konservativ måde. Lugtgenegrænsen for henholdsvis enkelt bolig og byzone er dermed overholdt.

I etape 2 er lugtgenegrænserne overholdt ved at beregne med et centralt samlet afkast på den nye stald, med en ventilationshastighed på 8,3 m/sek samt ved at indregne en lugtreduktion på 43 % fra Smellfighteranlægget. Der vil derfor blive stillet vilkår til, at disse tiltag opfyldes. Såfremt at reduktionseffekten på lugt fra Smellfighteranlægget ikke bliver som forventet, skal der etableres en løsning med en tilsvarende reduktionseffekt.

Den reelle lugtpåvirkning fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold. Lugtpåvirkningen vil dog generelt kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af de overflader, som husdyrgødning og foderrester afsættes på samt ved minimering af det tidsrum, som gylleomrøring og gylleudbringning foretages i. Skanderborg Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at projektets gennemførelse ikke vil medføre væsentlige, forøgede lugtgener fra produktionsanlægget
- at de væsentligste lugtgener fra produktionsanlægget vil ske i forbindelse med gyllehåndtering, mens lugtgenerne vil være mere begrænsede fra staldene generelt.

- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler og vilkår for miljøgodkendelsen – drives således, at lugtpåvirkningen på omgivelserne fra produktionsanlægget minimeres, og så de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier overholdes, og lugtgenegrænserne dermed ikke overskrides i mere end 1 % af tiden.

2.7. Ressourceforbrug og øvrige miljøpåvirkninger fra produktionsanlægget

2.7.1. Vandforbrug

Ansøgers oplysninger

Ejendommen har egen vandboring. Vand anvendes primært til drikkevand og til rengøring af staldene. I ansøgt drift (etape 2) anslås det, at der benyttes ca. 16.000 - 22.000 m³ årligt. Husdyrbrugets vandindvindingsanlæg samt forbrug fremgår af tabel 8.

Tabel 8. Husdyrbrugets vandindvindingsanlæg og forbrug (etape 2), Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Boring/vandværk	Anlægsnr.	Forbrug - nudrift, m ³	Forbrug - ansøgt, m ³	Ændring, %
Husholdning, boring ved Østerskovvej 4	088.1282	4.000	4.000	0
Staldanlæg, boring ved Østerskovvej 4	088.1282	9.500	22.000	132

Kommunen bemærker

Det fremgår af tabel 8, at vandforbruget på ejendommen forventes at stige med ca. 132 % i ansøgt drift. Det øgede vandforbrug i staldanlægget afspejler det forøgede dyrehold, med dertil større behov for vand til rengøring samt drikkevand. Det vil være i ejers interesse at minimere driftsomkostningerne med hensyn til vandforbruget, hvorfor Skanderborg Kommune antager, at forbruget i videst mulig omfang vil blive imødegået, og at der ikke vil forekomme et overforbrug af vand på ejendommen.

2.7.2. Afledning af vand

2.7.2.1. Sanitært spildevand

Ansøgers oplysninger

Sanitært spildevand er beskrevet i miljøgodkendelse af 1. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.2.2. Spildevand fra rengøring

Ansøgers oplysninger

Den ekstra mængde spildevand fra rengøring af den nye stald, vil blive ledt til gyllekanaler.

2.7.2.3. Tagvand

Ansøgers oplysninger

Tagvand fra den nye stald vil blive ført til eksisterende forsinkelsesbassin og videre til dræn.

2.7.2.4. Befæstede arealer

Ansøgers oplysninger

Vaskepladsen vil blive etableret i henhold til gældende byggeblad. Vand fra pladsen vil blive ført til gyllebeholder.

Kommunens samlede vurdering vedrørende afledning af vand

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at opbevaring og håndtering af spildevand og afledt overfladevand vil foregå på en miljømæssig forsvarlig måde, når de til enhver tid gældende, generelle regler og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes.

Der vil blive stillet vilkår om, at der skal ansøges om en lovliggørende tilladelse til forsinkelsesbassinet.

2.7.3. Energiforbrug

Ansøgers oplysninger

Energi anvendes primært til ventilationsanlæg, foderanlæg, til håndtering af gylle og til belysning. I ansøgt drift anslås det, at forbruget bliver ca. 300.000 - 400.000 kWh pr år (etape 2).

I den nye stald vil ventilationsanlægget blive etableret med en energisparende motor. Dette vil ligeledes ske ved løbende reparation af ventilationsanlægget i de eksisterende stalde. Derudover vil der blive etableret lavenergibelysning i stalden.

Procedurer i henhold til energiforbruget er beskrevet i miljøgodkendelse af 1. september 2010.

Procedurerne er ligeledes gældende i den nye stald.

Husdyrbrugets energiforbrug i nudrift og ansøgt drift fremgår af tabel 9.

Tabel 9. Husdyrbrugets energiforbrug i nudrift og ansøgt drift (etape 2), Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Ressource	Forbrug - nudrift	Forbrug - ansøgt	Ændring, %
Elforbrug, kWh	190.000	400.000	111
Dieselolie, l	22.500	17.000	24

Kommunen bemærker

Som det fremgår af tabel 9, vil elforbruget forøges i ansøgt drift. Energiforbruget bør løbende følges, og forbruget bør af flere årsager til stadighed søges minimeret. Det vil være i ejers interesse, at minimere driftsomkostningerne med hensyn til forbrug af energi, hvorfor Skanderborg Kommune antager, at der ikke vil blive forbrugt mere energi end nødvendigt på ejendommen.

Dieselolieforbruget forventes faldende grundet driftsoptimeringer.

2.7.4. Foderstoffer

Ansøgers oplysninger

Placering og håndtering af foder er uændret i forhold til miljøgodkendelse af 1. september 2010.

Mængden af fosfor i foderet vil blive reduceret i forhold til normen grundet BAT.

Kommunen vurderer

Der vil blive stillet vilkår til indholdet af fosfor i foderet.

2.7.5. Kemikalier m.v.

Ansøgers oplysninger

Den ansøgte drift vil ikke medføre nogen ændring i anvendelsen samt opbevaringen af kemikalier. Kemikalier m.v. er beskrevet i miljøgodkendelse af 1. september 2010.

Kommunen vurderer

Da den ansøgte udvidelse ikke bevirker en ændring af opbevaringen samt anvendelsen af kemikalier m.v. vurderer Skanderborg Kommune ikke herpå.

2.7.6. Affald

Ansøgers oplysninger

Forøgelsen af dyreholdet vil medføre en større mængde døde dyr på ejendommen. Døde dyr afhentes af DAKA.

Alle øvrige faktorer vedrørende affald vil forblive uændret i ansøgt drift. For beskrivelse se eksisterende godkendelse.

Kommunen vurderer

Skanderborg Kommune vurderer, at bortskaffelse af døde dyr sker på en miljømæssig forsvarlig måde, når de til enhver tid gældende generelle regler overholdes.

2.7.7. Skadedyr

Ansøgers oplysninger

Der oplyses, at bekæmpelse af skadedyr vil forsætte som hidtil beskrevet i miljøgodkendelse af 1. september 2010.

Kommunen vurderer

I takt med, at dyreholdet forøges, vil der være risiko for en større mængde skadedyr på ejendommen. Da det drejer sig om lukkede stalde, samt foderet opbevares i lukkedes fodersiloer, vurderer Skanderborg kommune ikke, at der efter projektets gennemførelse vil ske en væsentlig opformering af fluer og skadedyr på husdyrbruget.

2.7.8. Støv

Ansøgers oplysninger

Støv er beskrevet i miljøgodkendelse af 1. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.9. Støj

Ansøgers oplysninger

Støj er beskrevet i miljøgodkendelse af 1. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

2.7.10. Lys

Ansøgers oplysninger

Der vil ikke være gener fra staldenes indendørs belysning, da lyset kun vil være kortvarigt tændt om natten i forbindelse med fodring.

Som udgangspunkt vil der ikke være belysning udenfor bygningerne om natten.

Kommunen vurderer

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, samt det, at svinestalden er en lukket enhed, at anvendelsen af lys i forbindelse med husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelserne i øvrigt.

2.7.11. Transporter til og fra anlægget

Ansøgers oplysninger

Arbejds kørsel til og fra produktionen sker ad Østerskovvej. Hovedparten af transporterne udgøres af transporter med levering af smågrise og afhentning af slagtesvin til slagtning, husdyrgødning og foder. Transporterne med husdyrgødning og korn er sæsonbetinget, mens levering og afhentning af svin sker ugentligt.

Transporterne vil primært foregå indenfor normal arbejdstid 06-18. Alle grænser for tilladelig støj vil blive overholdt, og der vil kun i meget få tilfælde opstå gener fra transport. På dage med gyllekørsel og kornkørsel er der en rimelig stor trafik med deraf følgende støjgener. Det tilstræbes, at kørslen bliver holdt på hverdage i normal arbejdstid, men i højsæsonen vil der være øget trafik på- og omkring ejendommen udenfor de anførte tidspunkter.

Nedenstående antal transporter er anslået for etape 2:

Tabel 10. Samlet oversigt over det årlige antal transporter samt transporttyper, Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Transporttype	Antal transporter, nudrift	Antal transporter, ansøgt drift	Forskel i antal transporter
Husdyrgødning	430	600 (inkl. transporter med fiber)	170
Foder, kraftfoder	178	250	72
Foder, korn – egen avl	100	100	0
Dieselolie	5	5	0
Levering af smågrise	52	104	52
Afhentning af dyr til slagtning	150	200	50
Døde dyr	104	104	0
Syre til forsuringsanlæg	10	15	5
Halm	25	25	0
Såsåed	12	12	0
Affald	24	24	0
Andet/diverse	20	20	0
I alt:	1.110	1.459	349

Det samlede antal transporter til og fra produktionsanlægget øges med ca. 31 % i forbindelse med projektets gennemførelse.

Kommunen vurderer

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at transporterne til og fra husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelserne i øvrigt, når de til enhver tid gældende generelle regler og de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen overholdes.

3. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT - i forhold til anlægget

Faktaboks

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakemission og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

For de virksomhedstyper, der er omfattet af den europæiske godkendelsesordning om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IE-direktivet), udsender EU-kommissionen såkaldte BREF-dokumenter¹⁸ ("BAT reference documents"), som fastlægger, hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som IE-direktivet omfatter.

Miljøstyrelsen har udarbejdet Teknologiblade¹⁹, hvori dokumenteret teknik er beskrevet, og hvori der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store mer-udgifterne eventuelt vil være.

Miljøstyrelsen har derudover for hovedparten af de gængse husdyrproduktionsgrene formuleret vejledende BAT-standardvilkår, der beskriver en emissionsgrænseværdi for eksempelvis ammoniak eller fosfor som udtryk for en given husdyrproduktions opnåelige BAT-niveau. BAT-niveauet kan opnås ved brug af de dokumenterede teknikker, som er beskrevet i de nævnte Teknologiblade.

Oplysningskravet vedrørende BAT i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug er forskelligt afhængigt af brugsstørrelse. For husdyrbrug, der – som i den aktuelle sag – er omfattet af § 12 i *Husdyrgodkendelsesloven*, skal redegørelsen som minimum indeholde punkterne management (godt landmandskab), og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring og behandling af husdyrgødning og udbringning. Redegørelsen skal for svine- og fjerkræbrug omhandle de teknologier, der er beskrevet i EU-kommissionens BREF-dokument om intensivt hold af svin og fjerkræ.

¹⁸ Rammerne for dette BREF-dokument, der vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion, er baseret på punkt 6.6 i Bilag 1 i IPPC-direktiv 96/61/EF om *Anlæg til intensiv fjerkræ- eller svineproduktion med mere end a) 40.000 pladser for fjerkræ, b) 2.000 pladser for slagtesvin (over 30 kg) eller c) 750 pladser for søer.*

¹⁹ Teknologibladene er en samling af blade, som Miljøstyrelsen har udarbejdet med vejledende beskrivelser af tekniske løsninger, som kan begrænse forurening fra husdyrproduktion. Teknologibladene er dels opdateringer af gamle "BAT-byggeblade" og dels helt nye.

Miljøstyrelsen har udarbejdet Teknologiblade²⁰, hvori dokumenteret teknik er beskrevet, og hvori der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store mer-udgifterne eventuelt vil være.

Miljøstyrelsen har derudover for hovedparten af de gængse husdyrproduktionsgrene formuleret vejledende BAT-standardvilkår, der beskriver en emissionsgrænseværdi for eksempelvis ammoniak eller fosfor som udtryk for en given husdyrproduktions opnåelige BAT-niveau. BAT-niveauet kan opnås ved brug af de dokumenterede teknikker, som er beskrevet i de nævnte Teknologiblade.

Skanderborg Kommune har fastlagt BAT-niveauet på foder, management, vand- og energiforbrug, samt opbevaring og udbringning af husdyrgødning ud fra BREF-dokumentet, og ud fra Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier, til at vurdere både eksisterende og nye stalde.

3.1. BAT i forhold til management

BAT i forhold til management er beskrevet i miljøgodkendelse af 1. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der ændrer på kommunens vurdering.

3.2. BAT i forhold til foder

BAT i forhold til foder er beskrevet i miljøgodkendelse af 1. september 2010. I forhold til den ansøgte udvidelse vil der blive benyttet en reduceret mængde fosfor i foderet i forhold til normen for alle slagtesvinene, hvilket er gældende både i etape 1 og 2.

3.3. BAT i forhold til staldindretning

Ansøgers BAT-redegørelse

På ejendommen er teknologien delvis fast gulv og gylleforsuring valgt til reduktion af ammoniakfordampningen fra staldanlægget. Herudover er valgt Smellfighter til reduktion af lugt. Gyllekøling vil forventeligt blive valgt i den nye stald til alternativ varmekilde til hele staldanlægget. Gyllekøling indgår dog ikke i nærværende beregninger, da teknologien ikke vil blive benyttet til ammoniakreduktion, men udelukkende som varmekilde.

Fravalg af teknologi:

- Lugtrensning til reduktion af ammoniakfordampningen fra staldanlægget er fravalgt, da gylleforsuring blev installeret ved sidste miljøgodkendelse og vil blive udvidet til også at omfatte den nye stald i etape 2.
- Lugtrensning til reduktion af lugt fra staldanlægget er ligeledes fravalgt, da gylleforsuringsanlægget kan udbygges til også at reducere lugtemissionerne fra alle 4 stalde ved etape 2. I det tilfælde at Smellfighter mod forventning ikke påviser lugtreduktion ved de afprøvninger, der vil ske på ejendommen i 2014-2015, vil der i stedet blive opsat anden teknologi, der kan reducere lugtemissionerne i etape 2.

²⁰ Teknologibladerne er en samling af blade, som Miljøstyrelsen har udarbejdet med vejledende beskrivelser af tekniske løsninger, som kan begrænse forurening fra husdyrproduktion. Teknologibladerne er dels opdateringer af gamle "BAT-byggeblade" og dels helt nye.

Kommunen vurderer:

Med hensyn til BAT og staldsystemer er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der EU-kommissionens referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), og dels er der Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier og Teknologiblade.

Der er metodefrihed i forhold til valg af stalddtype og miljøteknikker.

Vejledende emissionsgrænser:

Miljøstyrelsen har udarbejdet vejledende emissionsgrænseværdier for husdyrbrug med konventionel produktion af slagtesvin. Af nedenstående tabel fremgår det vejledende ammoniakemissionsniveau for ejendommen.

Etape 1:

Antal produceret dyr	Emissionsniveau	Korr. fak. for vægt	Kg ammoniak
Ny stald: 28.000 slagtesvin fra 30-112 kg	0,21	1,11	6.527

Etape 2:

Antal produceret dyr	Emissionsniveau	Korr. fak. for vægt	Kg ammoniak
Ny stald: 38.000 slagtesvin fra 30-112 kg	0,21	1,11	8.858

BAT opfyldes på ejendommen, da ammoniakemissionen i husdyrgodkendelse.dk er beregnet til henholdsvis 3.767 kg N i etape 1 og 5.058 kg N i etape 2. I begge tilfælde opnås dette ved brug af gylleforsuring med en ammoniakreduktion på 70 %.

Ligeledes er den vejledende emissionsgrænseværdi for fosfor noteret i vejledningen. Således må fosforindholdet i den mængde husdyrgødning der produceres på anlægget maksimalt være 20,5 kg P pr. DE ab lager. I det ansøgte projekt, både i etape 1 og 2, har ansøger valgt at benytte en reduceret mængde fosfor i foderet til slagtesvinene i forhold til normen. På denne måde overholdes den vejledende emissionsgrænseværdi for fosfor.

Der vil blive stillet vilkår i tillægget i forhold til indholdet af fosfor i foderet.

3.4. BAT i forhold til vand- og energiforbrug

BAT i forhold til vand- og energiforbrug er beskrevet i miljøgodkendelse af 1. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der ændrer på kommunens vurdering.

3.5. BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning

BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning er beskrevet i miljøgodkendelse af 1. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der ændrer på kommunens vurdering.

Kommunens samlede BAT-vurdering i forhold til anlægget

Den vejledende emissionsgrænseværdi for både ammoniak og fosfor er overholdt. Den totale mængde af fosfor udskilt af dyr er nedbragt i forhold til normalt. Lugt- og ammoniakemission fra produktionsanlæg søges reduceret ved hjælp af BAT eller teknologier, der er bedre end dem, der er beskrevet i BREF-dokumentet. Der er således en forholdsvis lav ammoniakemission fra produktionsanlægget, idet man har valgt at installere gylleforsuring i samtlige stalde. Yderligere afprøves der ny teknologi i håb om, at det viser sig, at lugten fra anlægget kan reduceres markant.

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at husdyrbruget samlet set ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik med hensyn til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik.

4. Vurdering af miljøpåvirkning fra udbringningsarealer

Faktaboks

I henhold til *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* skal anvendelsen af de pågældende udbringningsarealer som udgangspunkt vurderes ud fra de generelle beskyttelsesniveauer, som fremgår af bekendtgørelsens bilag 3. Overholdelsen af de generelle beskyttelsesniveauer vurderes blandt andet ud fra en række arealudpegninger, der indgår som grundlag for beregningsmodellerne i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

4.1. Udbringningsarealernes beliggenhed

Ansøgers oplysninger

Husdyrbruget har i alt ca. 393 ha ejet og forpagtet udbringningsareal. Gylleaftalearealerne der indgår i ansøgningen udgør ca. 41 ha.

Aftalearealerne tilhører:

Arild B. Jørgensen, Ersholtvej 12, 8660 Skanderborg
Finn Sørensen, Hovedvejen 24, 8670 Låsby

En del af udbringningsarealerne er beliggende i Silkeborg Kommune (171,97 ha). Silkeborg Kommune er derfor blevet bedt om at komme med en vurdering af udbringningsarealerne i deres kommune. Vurderingen kan ses af bilag 3.

Kommunen konstaterer

Beliggenheden af de ejede/forpagtede og gylleaftalearealer fremgår af kortbilag A og B, mens en generel oversigt over arealerne fremgår af bilag 1.

Gylleaftalearealerne Hovedvejen 24 har en eksisterende § 16 godkendelse (arealgodkendelsen). Arealgodkendelsen tillader modtagelse af gylle fra maksimalt 386 DE, med en dyretryk på 1,4 DE/ha.

De øvrige aftalearealer ligger alle uden for de arealudpegninger, der er omfattet af de generelle beskyttelsesniveauer i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*. Der vurderes ikke at være øvrige forhold,

der medfører, at de pågældende arealer kan betegnes som værende sårbare, hvorfor udbringningen af husdyrgødning på disse aftalearealer som udgangspunkt ikke forudsætter en arealgodkendelse efter § 16 i *Husdyrgodkendelsesloven*.

Faktaboks

Såfremt der sker **ændringer med hensyn til udbringningsarealernes omfang og placering** i forhold til det, der indgår i miljøgodkendelsen – jævnfør bilag og kortbilag - skal dette anmeldes til Skanderborg Kommune efter bestemmelserne i §§ 25-26 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*. Kommunen skal vurdere, om udbringning af husdyrgødning på de anmeldte arealer kan påvirke miljøet væsentligt – jævnfør § 16 i *Husdyrgodkendelsesloven*.

Nye arealer kan erstatte arealer i den allerede meddelte miljøgodkendelse, hvis de nye arealer har mindst samme omfang, og ikke er mere sårbare. Der skal i den forbindelse skelnes mellem bedriftens arealer (ejede og forpagtede arealer) og arealer, hvor der indgås aftale om overførsel af husdyrgødning, idet nye arealer kun kan erstatte arealer inden for tilsvarende kategori. Kommunens vurdering af sårbarheden af de anmeldte arealer foretages som udgangspunkt ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i den, på anmeldelsestidspunktet, gældende *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelse*.

Anmeldelse af udskiftning af udbringningsarealer skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse den 1. august via IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk eller tilsvarende system. Kommunen skal inden 1. oktober tilkendegive, om de anmeldte arealer kan betragtes som mere sårbare end de udbringningsarealer, der ønskes udskiftet. Hvis arealerne bedømmes mere sårbare, kan anmeldelsen trækkes tilbage, og der kan anmeldes nye arealer senest den 15. oktober. Hvis kommunen har indsigelser mod de anmeldte arealer, skal dette meddeles anmelder senest den 31. december.

Udskiftning til arealer, som er mere sårbare end allerede godkendte arealer, kan kun ske, hvis arealerne er omfattet af en tilladelse efter § 10 eller en godkendelse efter § 11, § 12 eller § 16 i *Husdyrgodkendelsesloven*, og hvis udbringningen af husdyrgødning kan ske inden for rammerne af den pågældende tilladelse eller godkendelse.

4.2. Harmonikrav, tildeling af husdyrgødning og udbringningsmetode

Af de generelle miljøregler i *Husdyrgødningsbekendtgørelse* fremgår det, hvor stort et areal et givet husdyrbrug som minimum skal have til rådighed til udbringning af husdyrgødning for, at der som udgangspunkt vil være harmoni mellem gødningsproduktionens størrelse og størrelsen af det areal, husdyrgødningen udbringes på. Harmonikravet afhænger af det pågældende husdyrbrugs type og driftsform og er for det aktuelle husdyrbrug – med de nuværende regler – på 1,4 DE pr. ha.

Etape 1 og 2:

I ansøgningen er angivet et eget/forpagtet udbringningsareal på i alt ca. 393 ha. Det ejede/forpagtet udbringningsareal vil være fuldt udnyttet både i etape 1 og 2, med et udbragt dyretryk på 1,4 DE pr. ha. I etape 1 vil der blive afsat 38,5 DE, i mens der i etape 2 vil blive afsat 245 DE til gylleaftalearealer. Der modtages ikke gylle fra anden bedrift.

Tabel 11. Udbringningsareal, dyretæthed samt tilført kvælstof (N)- og fosformængde (P) med husdyrgødningen, ansøgt drift, Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Harmoniareal	Areal, ha	Dyretæthed, ansøgt drift i gennemsnit, DE/ha	Kvælstofindhold tilført med husdyrgødning, kg N/DE	Fosforindhold tilført med husdyrgødning, kg P/DE
Ejede og forpagtede arealer	384	1,4	ca. 120	ca. 20,5

Husdyrgødning udbringes på de ejede og forpagtede arealer ved slangeudlægning samt nedfældning, og vil gennemsnitligt maksimalt have et kvælstof- og fosforindhold pr. udbragt DE som angivet i tabel 11. Omregnet til næringsstoffer pr. arealenhed vil ovenstående mængde svare til et gennemsnitligt kvælstof- og fosforindhold på maksimalt 164 kg N pr. ha og 28 kg P pr. ha. Skanderborg Kommune stiller vilkår – jævnfør vilkår 1.2. – til mængden af næringsstoffer udbragt pr. ha via husdyrgødning/anden organisk gødning.

4.3. Forbrug af handelsgødning, kemikalier m.m.

Ansøgers oplysninger

Anvendelse af handelsgødning, kemikalier og øvrige hjælpestoffer er beskrevet i miljøgodkendelse af 1. september 2010. Der er ikke forhold i dette tillæg, der ændrer på kommunens vurdering i miljøgodkendelsen.

4.4. Affald

Ansøgers oplysninger

Der foretages ingen ændringer af markdriften.

Kommunen vurderer

Den affaldsproduktion, som markdriften giver anledning til, forventes at være af et relativt lille omfang. Skanderborg Kommune vurderer, at bortskaffelse af det pågældende affald sker miljømæssigt forsvarligt, når Skanderborg Kommunes *Regulativ for erhvervsaffald*²¹ efterleves.

4.5. Lugt-, støv- og støjgener fra udbringningsarealer

Ansøgers oplysninger

Der er ingen ændringer af markdriften i forhold til det beskrevet i miljøgodkendelse af 1. september 2010.

4.6. Transporter til og fra udbringningsarealerne

Ansøgers oplysninger

Ansøger har valgt transportveje til udbringningsarealerne, således at al kørsel foregår udenom Låsby og Storning By, se kortbilag G.

Kommunen vurderer

Skanderborg Kommune vurderer, at transporterne til og fra udbringningsarealerne generelt ikke vil være til væsentlig gene for omgivelserne, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler overholdes.

²¹ Skanderborg Kommunes *Regulativ for erhvervsaffald* kan findes på:
http://www.renosyd.dk/media/Regulativ_for_erhvervsaffald_Skanderborg_01052.pdf

4.7. Grundvand

Mark nr. 2-0, 3-0a, 3-0b, 4-0b, 5-0a, 5-0b, 10-0, 11-0, 12-0a, 12-0b, 12-0c, 13-0a, 13-0b 13-0c ligger helt eller delvist inden for områder, der er udpeget som nitratfølsomme i det kortgrundlag, som ligger til grund for IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk. Der er derfor i ansøgningssystemet foretaget beregninger af nitratudvaskningen ud af rodzonen fra disse marker.

Den statslige grundvandskortlægning blev afsluttet d. 14. november 2014. Det betyder, at Skanderborg Kommune nu er oplyst om, at der foreligger nyere data vedrørende NFI, og at der er foretaget ændringer i området. Skanderborg Kommune vurderer derfor, at den nyeste viden i forhold til NFI bør danne grundlag for det ansøgte projekt.

Hvor der med data fra www.husdyrgodkendelse.dk er ca. 86 ha udbringningsareal beliggende indenfor NFI, er der med nyeste viden ca. 121 ha beliggende indenfor NFI. Skanderborg Kommune har dog vurderet, at det ikke er nødvendigt at tilpasse dette i ansøgningsskemaet. Vurderingen er foretaget med baggrund i, at samtlige udbringningsarealer beliggende indenfor NFI, både efter eksisterende data samt nyeste viden, har fået tildelt samme sædskifte samt jordbundstype i ansøgningsskemaet. Det betyder, at selvom, at der efter nyeste viden er en større andel af arealer beliggende i NFI, vil beregningen af nitratudvaskningen fra arealerne være den samme.

Der er ikke udarbejdet nogen indsatsplan for området.

Faktaboks

I henhold til de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Husdyrgodkendelsens bekendtgørelsen* kan der i forbindelse med udvidelse af husdyrproduktion ikke tillades nogen merbelastning inden for nitratfølsomme indvindingsområder, såfremt udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat pr. liter ved den ansøgte drift. En miljøgodkendelse skal endvidere leve op til udarbejdede indsatsplaner med hensyn til drikkevandsbeskyttelse.

Det fremgår af de foretagne beregninger i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk, at det ansøgte ikke vil medføre en mer-belastning med nitrat fra rodzonen på de pågældende udbringningsarealer. Beregningerne viser, at der i ansøgt drift vil være en nitratudvaskning på ca. 59 mg nitrat pr. liter, hvilket er en merbelastning på -3 mg nitrat/l i forhold til nudrift. Dette er gældende både i etape 1 og etape 2.

En nitratudvaskning på 59 mg nitrat pr. liter svarer til nitratudvaskningen fra et plantebrug.

Kommunen vurderer

Skanderborg Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste, at nitratudvaskningen fra husdyrbrugets udbringningsarealer, beliggende inden for de udpegede nitratfølsomme områder, ikke øges i forbindelse med projektets gennemførelse. Derudover er niveauet for udvaskning fra et planteavlbrug med standard planteavlssædskifte ligeledes overholdt.

Det vurderes derfor, at ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – drives/dyrkes således, at påvirkningen af grundvandet fra udbringningsarealerne vil ligge på et acceptabelt niveau.

4.8. Overfladevand

Faktaboks

Plantevæksten i fjorde, indre farvande og søer er i vid udstrækning bestemt af tilførslerne af kvælstof og fosfor fra oplandene til de pågældende fjorde m.v. For store tilførsler medfører typisk en forringet miljøtilstand i disse vandområder. I fjorde og indre farvande kan både kvælstof og fosfor – i varierende grad – virke begrænsende for plantevæksten, mens plantevæksten i søer typisk er begrænset af fosfortilførslen. I vandløb har diffus næringsstofftilførsel typisk mindre betydning for miljøtilstanden, da andre faktorer har større betydning herfor. Erosion og overfladisk afstrømning, som direkte fører organisk materiale – herunder husdyrgødning – til vandløb, vil kunne forringe miljøtilstanden i de pågældende vandløb, og de næringsstoffer, som et vandløb derved fører med sig, vil kunne forringe miljøtilstanden i nedstrømsliggende søer, fjorde og indre farvande.

Udvaskning af kvælstof til fjorde og have sker hovedsageligt via vandløbene. Arealer inden for Skanderborg Kommune afvander til tre fjorde: Randers Fjord via gudenåsystemet, Horsens Fjord via Tebstrup Sø og Århusbugten via Lyngbygård Å og Århus Å.

Samtlige af husdyrbrugets udbringningsarealer beliggende i Skanderborg Kommune ligger i oplandet til Lyngbygård Å som afvander til Brabrand Sø og Århus Bugten.

Udbringningsarealerne beliggende i Silkeborg Kommune ligger henholdsvis i opland til Århus Bugt samt i opland til Randers Fjord.

Ejendommens udbringningsarealer afvander dermed både til Århus Bugt samt Randers Fjord.

De generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* med hensyn til næringsstofpåvirkning af overfladevand fokuserer på de oplande, der afvander til de mest sårbare Natura 2000-vandområder. Disse Natura 2000-vandområder udgøres primært af fjorde og indre farvande. Overholdelsen af de generelle beskyttelsesniveauer vurderes blandt andet ud fra de arealudpegninger, der indgår som grundlag for beregningsmodellerne i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk.

Faktaboks

Århus Bugts opland er på ca. 772 km² og dækker ca. 1/3 af Skanderborg Kommunes samlede areal.

Århus Bugt er ikke udpeget som Natura 2000-område, og er således ikke under international beskyttelse.

Arealanvendelsen i oplandet er domineret af landbrug – andelen af landbrugsjord udgør 66 % - hvilket er lidt mindre end landsgennemsnittet. Naturarealer som eng, mose, overdrev, søer og vådområder udgør ca. 12 %, som er lidt over landsgennemsnittet. Derudover udgør skov 8 % og byer udgør 14 % af oplandet. De mest betydende forurenende stoffer i Århus Bugts opland er næringsstoffer (kvælstof og fosfor), hvor den største påvirkning med kvælstof sker fra landbruget og fra spildevand. En risikoanalyse viser, at der er risiko for ikke at nå miljømålene i 2015, hvilket primært skyldes en for stor tilførsel af kvælstof og fosfor fra land. For at sikre målopfyldelse, er der især behov for en indsats, der reducerer næringsstofftilførslerne fra landbrugsdrift (Kilde: **Miljøministeriet, Naturstyrelsen (2011): Vandplan 2010-2015. Århus Bugt. Hovedvandopland 1.7. Vanddistrikt: Jylland og Fyn**).

Faktaboks

Randers Fjords samlede opland er ca. 3.250 km², hvor Gudenåens opland udgør langt størstedelen af oplandet med ca. 2.600 km². Oplandet til Randers Fjord dækker ca. ²/₃ af Skanderborg Kommunes samlede areal. Dele af Randers Fjord er udpeget som Natura 2000-område og er derfor under international beskyttelse på grund af bevaringsværdige naturværdier i form af specielle plante- og dyrearter (området er f.eks. levested for flere kystfugle).

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områder i Randers Fjord omfatter en stor mængde naturtyper og arter blandt andet Kystlaguner og strandsøer, Strandenge, Riggær samt Bæk- og Flodlampret, Stavsild og Odder.

Arealanvendelsen i oplandet er domineret af landbrug, og andelen af landbrugsjord udgør 71 %, hvilket er over landgennemsnittet. Naturarealer som eng, mose, overdrev, søer og vådområder udgør knap 9 % svarende til landgennemsnittet. Derudover udgør skov 14 % af oplandet. De mest betydende forurenende stoffer i Randers Fjords opland er næringsstoffer (kvælstof og fosfor), hvor den største påvirkning med kvælstof sker fra landbruget. Randers Fjord er i risiko for ikke at opfylde miljømålene i 2015. Årsagen hertil er især en for stor tilførsel af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) fra land.

Miljømålene i områdets kystvande kan kun nås med en lavere næringsstofftilførsel (Kilde:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen (2011): Vandplan 2010-2015. Randers Fjord. Hovedvandopland 1.5. Vanddistrikt: Jylland og Fyn).

4.8.1. Kvælstofudvaskning

Faktaboks

Ud fra forskellige arealers forskellige evne til at reducere nitrat på det udvaskede kvælstofs vej fra marker til sårbare Natura 2000-vandområder har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der ikke vurderes at ske mere end en 75 %-reduktion. Disse områder er – afhængigt af reduktionsevne – kategoriseret i de såkaldte nitratklasser 1, 2 og 3. For udbringningsarealer beliggende i områder med nitratklasse 1-3 skal der i henhold til *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* være et lavere husdyrtryk, end de generelle harmoniregler giver mulighed for – eller anvendes bestemte virkemidler, som mindsker kvælstoftabet.

I henhold til *Habitatbekendtgørelsen*²² skal der foretages en vurdering af, om ejendommen i sig selv kan påvirke Natura 2000-vandområder væsentligt, og om ejendommen i sammenhæng med andre projekter, kan påvirke Natura 2000-vandområder væsentligt.

I den konkrete ansøgning afvander samtlige udbringningsarealer til Århus Bugt. Århus Bugt er ikke klassificeret som værende Natura 2000 område.

Ejendommens udbringningsarealer ligger alle udenfor de udpegede områder med nitratklasserne 1, 2 og 3, hvorfor overholdelse af de generelle harmoniregler vil være tilstrækkelig til, at det generelle beskyttelsesniveau med hensyn til kvælstoftab til overfladevand vil være opfyldt. Ejendommen overholder det generelle harmonikrav jævnfør afsnit 4.2. Harmonikrav, tildeling af husdyrgødning og udbringningsmetode.

²² Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (med senere ændringer).

Ejendommen anvender et S2-sædske²³ på mark nr. 30-0a og 30-0b, mens der på de resterende arealer anvendes et S4 sædske. De anvendte sædske er ligeledes referencesædske på den aktuelle jordtype med det ansøgte dyretryk. S2-sædsket har et udvaskningsindex på 93, mens S4 sædsket er knap så effektiv med et udvaskningsindex på 98. Andelen af efterafgrøder følger det til enhver tid gældende generelle lovkrav.

I det nedenstående vil udvaskning af nitrat til overfladevand blive vurderet. Vurderingen er samlet for både etape 1 og 2. Antal ha udbringningsareal er ens for de to etaper, og det er tilførslen af kvælstof ligeledes. Der er en minimal større tilførsel af kvælstof i etape 2 i forhold til etape 1, hvormed at nedenstående vurdering er foretaget ud fra tal i ansøgningsskemaet for etape 2.

Ifølge ansøgningen med de foretagne beregninger i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk vil kvælstofudvaskningen fra ejendommens udbringningsarealer ligge på ca. 56 kg N pr. ha pr. år.

Påvirkning af Århus Bugt med kvælstof fra bedriften i sig selv

I Miljøstyrelsens (elektroniske) vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug -

<http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Default.aspx> - er der angivet afskæringskriterier for det

"kritiske niveau". Det "kritiske niveau" er niveauet for, hvornår der kan være tale om en skadevirkning.

Der er ifølge vejledningen tale om skadevirkning, når udvaskningen fra en husdyrproduktion udgør en andel på fem procent eller mere af den samlede nitrat-udvaskning til det aktuelle vandområde. I oplandet til et vandområde, hvor afvandingen sker til et lukket bassin og/eller til et meget lidt eutrofieret (et ikke-næringsrigt) vandområde, vil der ifølge vejledningen dog allerede indtræffe en skadevirkning ved en andel på en procent af den samlede nitrat-udvaskning til det pågældende vandområde.

Afskæringskriteriet på en procent er fastsat for at imødegå, at husdyrbrug koncentrerer i de mest følsomme dele af et opland, hvor der afvandes til et lukket bassin og/eller et meget lidt eutrofieret vandområde.

De ansøgte udbringningsarealer i nærværende sag afvander et samlet areal på 369,5 ha. Bedriftens udbringningsarealer udgør således ca. 0,5 % af oplandet til (772 km²). Det forholdsmæssige bidrag fra udvaskede næringsstoffer fra husdyrbrugets/ejendommens arealer vil dog være mindre, idet anvendelse af husdyrgødning kun udgør en del af kilderne til udvaskning fra oplandet, samt at der er andre kilder end udvaskning fra oplandet, der bidrager til næringsstofpåvirkning af Århus Bugt.

Beregninger (jævnfør nedenfor) viser, at det ansøgte vil bidrage med 0,06 % af den samlede udvaskning til det aktuelle Natura 2000-område. I henhold til de ovenfor beskrevne afskæringskriterier vil det ansøgte herefter ikke i sig selv have en skadevirkning på det aktuelle Natura 2000-område. Samlet set vurderer Skanderborg Kommune, at udvaskningen af næringsstoffer fra husdyrbrugets/ejendommens udbringningsarealer vil være af så begrænset omfang, at bidraget herfra ikke i sig selv kan påvirke Natura 2000-vandområdet Brabrand Sø væsentligt, hvorfor der ikke stilles vilkår til det ansøgte vedrørende nitratudvaskning, der skærper de generelle krav (harmonikravene).

²³ Der henvises til Miljøministeriet, Miljøstyrelsens notat "Standardsædskefter og referencesædskefter" fra 8. februar 2012, som kan ses via:

http://www2.mst.dk/wiki/GetFile.aspx?File=/Virkemidler_paa_arealer/Saedskeftenotat.08.02.2012.pdf.

Århus Bugt/Natura 2000 område Brabrand Sø	
Opland til Natura 2000-området,	77.200 ha
Dyrket areal i oplandet til Natura 2000-området,	50.952 ha
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct. 75 – 100	87,5 % (gens.)
Standardudvaskning fra rodzonen (jordtypeafhængig),	78 kg N/ha/år
Udvaskning i oplandet til Natura 2000-området kg N/år (78 x 0,125 x 50.952)	496.782 kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland (standard), kg N/år (10 x 0,125 x 26.248)	63.690 kg N/år
Udvaskning i alt fra opland	560.472 kg N/år
Det ansøgte projekt, Østerskovvej 4, 8670 Låsby	
Reduktionspotentiale (som ovenfor),	87,5 % (gens.)
Areal til udspredding i alt,	369,5 ha
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning,	0,9 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Natura 2000 området,	333 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området,	0,06 %

Påvirkning af Århus Bugt med kvælstof fra bedriften i sammenhæng med andre planer og projekter (kumulation)

Under forudsætning af, at det samlede dyretryk i et opland ikke stiger, vil der gennem godkendelser efter Husdyrloven ske en gradvis reduktion af det samlede tab af kvælstof og fosfor.

I oplandet til Århus Bugt er der, i perioden fra 2007 til 2011, set et samlet fald i antallet af dyreenheder. Strukturudviklingen i landbruget går i retning af, at husdyrene samles på færre men større husdyrbrug. Helt i tråd med strukturudviklingen på landsplan er det typisk kommunens små og mellemstore husdyrbrug, som lukker.

Med miljøgodkendelse følger generelt en reduktion af næringsstofbelastningen. Væsentlighedskriteriet og det forhold, at der ligger mange husdyrbrug indenfor et opland er indarbejdet i Husdyrbrugslovens beskyttelsesniveauer. Beskyttelsesniveauet skærper harmonikravet i områder, hvor risikoen for belastning af vandmiljøet er størst og nedsætter derved næringsstofbelastningen på oplandsniveau.

På baggrund af en konkret vurdering af projektet, er det Skanderborg Kommunes opfattelse, at projektet ikke vil påvirke Århus Bugt væsentligt - hverken i sig selv eller i kumulation med andre projekter. Projektet lever op til Husdyrbrugslovens generelle beskyttelsesniveau. Yderligere begrænses udvaskningen af nitrat i ansøgt drift i forhold til nudrift grundet virkemiddel til at overholde afskæringskriteriet i forhold til grundvand. Virkemidlet er separation af husdyrgødningen, hvilket medfører en større udnyttelsesgrad af kvælstof udspredd på mark, og dermed en mindre udvaskning.

Påvirkning af Randers Fjord med kvælstof fra bedriften i sig selv

I Miljøstyrelsens (elektroniske) vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug - <http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Default.aspx> - er der angivet afskæringskriterier for det "kritiske niveau". Det "kritiske niveau" er niveauet for, hvornår der kan være tale om en skadevirkning. Der er ifølge vejledningen tale om skadevirkning, når udvaskningen fra en husdyrproduktion udgør en andel på fem procent eller mere af den samlede nitrat-udvaskning til det aktuelle vandområde. I oplandet til et vandområde, hvor afvandingen sker til et lukket bassin og/eller til et meget lidt eutrofieret (et ikke-næringsrigt) vandområde, vil der ifølge vejledningen dog allerede indtræffe en skadevirkning ved en andel på en procent af den samlede nitrat-udvaskning til det pågældende vandområde.

Afskæringskriteriet på en procent er fastsat for at imødegå, at husdyrbrug koncentrerer sig i de mest følsomme dele af et opland, hvor der afvandes til et lukket bassin og/eller et meget lidt eutrofieret vandområde.

De ansøgte udbringningsarealer i nærværende sag afvander et samlet areal på 23 ha. Bedriftens udbringningsarealer udgør således ca. 0,007 % af oplandet til Randers Fjord (3.250 km²). Det forholdsmæssige bidrag fra udvaskede næringsstoffer fra husdyrbrugets/ejendommens arealer vil dog være mindre, idet anvendelse af husdyrgødning kun udgør en del af kilderne til udvaskning fra oplandet, samt at der er andre kilder end udvaskning fra oplandet, der bidrager til næringsstofpåvirkning af Århus Bugt.

Beregninger (jævnfør nedenfor) viser, at det ansøgte vil bidrage med 0,0008 % af den samlede udvaskning til det aktuelle Natura 2000-område. I henhold til de ovenfor beskrevne afskæringskriterier vil det ansøgte herefter ikke i sig selv have en skadevirkning på det aktuelle Natura 2000-område. Samlet set vurderer Skanderborg Kommune, at udvaskningen af næringsstoffer fra husdyrbrugets/ejendommens udbringningsarealer vil være af så begrænset omfang, at bidraget herfra ikke i sig selv kan påvirke Natura 2000-vandområdet Randers Fjord væsentligt, hvorfor der ikke stilles vilkår til det ansøgte vedrørende nitratudvaskning, der skærper de generelle krav (harmonikravene).

Natura 2000 område Randers Fjord	
Opland til Natura 2000-området,	325.000 ha
Dyrket areal i oplandet til Natura 2000-området,	230.750 ha
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen), pct. 75 – 100	87,5 % (gens.)
Standardudvaskning fra rodzonen (jordtypeafhængig),	78 kg N/ha/år
Udvaskning i oplandet til Natura 2000-området kg N/år (78 x 0,125 x 230.750)	2.249.813 kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland (standard), kg N/år (10 x 0,125 x 94.250)	117.813 kg N/år
Udvaskning i alt fra opland	2.367.626 kg N/år
Det ansøgte projekt, Østerskovvej 4, 8670 Låsby	
Reduktionspotentiale (som ovenfor),	87,5 % (gens.)
Areal til udspreddning i alt,	23 ha
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning,	0,9 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Natura 2000 området,	21 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000 området,	0,0008 %

Påvirkning af Randers Fjord med kvælstof fra bedriften i sammenhæng med andre planer og projekter (kumulation)

Under forudsætning af, at det samlede dyretryk i et opland ikke stiger, vil der gennem godkendelser efter Husdyrloven ske en gradvis reduktion af det samlede tab af kvælstof og fosfor.

I oplandet til Randers Fjord er der, i perioden fra 2007 til 2011, set et samlet fald i antallet af dyreenheder. Strukturudviklingen i landbruget går i retning af, at husdyrene samles på færre men større husdyrbrug. Helt i tråd med strukturudviklingen på landsplan er det typisk kommunens små og mellemstore husdyrbrug, som lukker.

Med miljøgodkendelse følger generelt en reduktion af næringsstofbelastningen. Væsentlighedskriteriet og det forhold, at der ligger mange husdyrbrug indenfor et opland er indarbejdet i Husdyrbrugslovens beskyttelsesniveauer. Beskyttelsesniveauet skærper harmonikravet i områder, hvor risikoen for belastning af vandmiljøet er størst og nedsætter derved næringsstofbelastningen på oplandsniveau.

På baggrund af en konkret vurdering af projektet, er det Skanderborg Kommunes opfattelse, at projektet ikke vil påvirke Randers Fjord væsentligt - hverken i sig selv eller i kumulation med andre projekter. Projektet lever op til Husdyrbrugslovens generelle beskyttelsesniveau. Yderligere begrænses udvaskningen af nitrat i ansøgt drift i forhold til nudrift grundet virkemiddel til at overholde afskæringskriteriet i forhold til grundvand. Virkemidlet er separation af husdyrgødningen, hvilket medfører en større udnyttelsesgrad af kvælstof udspredd på mark, og dermed en mindre udvaskning.

4.8.2. Fosforoverskud

Faktaboks

I henhold til *Husdyrgødningsbekendtgørelsen* (bilag 3) har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der vurderes at være størst risiko for tab af fosfor til Natura 2000-vandområder, der er overbelastet med fosfor. Disse områder udgøres af lerjorde samt af lavbundsjord, der ikke har et højt indhold af jern – svarende til lavbundsjord, der er kategoriseret i de såkaldte okkerklasser 2, 3 og 4. For *dræned* eller *grøftede* udbringningsarealer beliggende på disse lavbundsjord (benævnes fosforklasse II) – samt for udbringningsarealer, der er *drænet* lerjord med et relativt højt fosfortal²⁴ (benævnes fosforklasse I eller III afhængigt af fosfortal) – skal fosforoverskuddet holdes under bestemte niveauer. Dette indebærer blandt andet, at fosforoverskuddet – uanset fosfortal – ikke må øges inden for arealer omfattet af fosforklasse II, eller at der skal være balance mellem den tilførte fosformængde og den fosformængde, som optages af og fjernes med afgrøderne.

Årslev Engsø og Brabrand Sø:

Brabrand Sø er udpeget som EF-habitatområde nr. 233, "Brabrand Sø med omgivelser". Den nyetablerede Årslev Engsø er også omfattet af udpegningsen. Habitatområde 233 er udpeget af hensyn til 5 habitattyper: 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, 7230 Riggær, 9130 Bøgeskove på muldbund, 9160 Egeskove og Blandskov på mere eller mindre rig jordbund og 91E0 Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Årslev Engsø er opstået som vådområde i forbindelse med et naturgenopretningsprojekt og ikke målsat i regionplanen eller i vandplan 2009-2015 for hovedvandopland Aarhus Bugt. Miljøtilstanden i Årslev Engsø er dårlig med lav sigtdybde og højt klorofylindhold (mange alger), men som følge af søens status som vandmiljøplan II-sø skal der ikke ske en indsats for at forbedre miljøtilstanden her.

Brabrand Sø er C målsat (lempet målsætning) i amtets Regionplan 2005, da søen tidligere har været stærkt forurenede af spildevand. I vandplan 2009-2015 er miljømålet for økologisk tilstand "God" med et krav til målopfyldelse på 25 mikrogram klorofyl pr. l. Tilstanden i søen er forbedret på grund af forbedret spildevandsrensning, ophør af dambrugsdrift og fjernelse af fosforholdigt sediment i søen. Tilstanden er dog ikke tilfredsstillende, fordi fosfortilførsel og intern belastning fra søbunden fortsat er for høj. Ifølge vandplan 2009-2015 er målsætningen ikke opfyldt, og det er angivet, at der vil være behov for yderligere fosforreduktion for at få målsætningen opfyldt. Den forventede fremtidige fosfortilførsel i 2015 er opgjort

²⁴ Fosfortallet (Pt) fremkommer ved en bestemt analysemetode, som giver et udtryk for dyrkningsjordens indhold af fosfor, som umiddelbart kan optages af plantevæksten. En enhed i fosfortal svarer til 1 mg fosfor pr 100 g jord og til ca. 25 kg fosfor pr ha.

til 9199 kg P/år. Ifølge vandplan 2009-2015 skal der ske en indsats ved udlægning af 157 ha fosforvådområde til fjernelse af fosfor opstrøms ved Årslev Eng sø, men af hensyn til Brabrand Sø. Det svarer til ca. 3 tons fjernet fosfor/år.

Etape 1 og 2

Ingen af udbringningsarealerne ligger i områder, der er kategoriseret som fosforklasse I, II eller III.

Få af de ejede og forpagtede udbringningsarealer har "klatvise" registreringer af lavbund. Da der er tale om små "klatvise" registreringer af lavbund, og da det generelle beskyttelsesniveau med hensyn til fosforoverskud, jævnfør beregninger i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk, er overholdt, er der ikke fra Skanderborg Kommunes side stillet yderligere vilkår til udbringningsarealerne i forhold til fosforoverskud.

I ansøgt drift tilføres der 28,7 kg P pr. ha pr. år, mens der i gennemsnit fraføres 18,7 kg P pr. ha pr. år. Det ansøgte projekt har således et fosforoverskud på 10 kg P pr. ha pr. år.

Praksis i Århus Kommune, som administrerer størstedelen af vandoplandet til Årslev Eng sø og Brabrand Sø, for fosfortab fra arealer i oplandet til Årslev Eng sø og Brabrand Sø er, at alle risikoarealer på lerjorde flyttes i P-klasse 1 eller 3 afhængig af fosfortal. Der er et højt fosforoverskud på alle udbringningsarealerne. Alle arealerne som afvander til Årslev Eng sø og Brabrand Sø er sandjorde, og derfor stilles der ikke krav om placering i fosforklasser. Ansøger har ikke taget stilling til drænforhold på de forskellige udbringningsarealer, alle arealerne er derfor noteret som værende dræned i ansøgningskemaet.

Fosforoverskuddet vil tilføres jordpuljen og på sigt medvirke til, at jordens fosfortal vil stige. En sådan forøgelse af fosforindholdet i jordpuljen vil alt andet lige kunne medføre større risiko for tab af fosfor fra særligt sårbare arealer. Mark nr. 30-0a, 30-0b, N1, 4-0a, 6-0 og 7-0a ligger op til et vandløb/en grøft, hvorfor der her kan være en forhøjet risiko for tab af fosfor til vandmiljøet. Den 1. september 2012 trådte *Lov om randzoner*²⁵ i kraft, og i medfør af loven, skal der efter nærmere regler være udlagt dyrknings-, sprøjte- og gødskningsfrie randzoner langs alle åbne vandløb og søer større end 100 m². Skanderborg Kommune vurderer, at den pågældende randzone vil medvirke til at mindske risikoen for tab af fosfor til overfladevand.

Skema 12. Oversigt over fosfortilførsel og fraførsel i ansøgt drift, samt beregning af fosforoverskud for det ansøgte projekt.

Fosfor tilførsel i ansøgt drift	11.004 kg P/år
Fosfor tilført pr. ha/år i ansøgt drift	28,0 kg P/ha/år
Fosfor fraført med sædskifte	18,7 kg P/ha/år
Fosforoverskud/ha/år for ansøgt projekt	9,3 kg P/ha/år

Vurdering af det ansøgte projekts påvirkning af Natura 2000 område

Tabsniveauet for fosfor ligger normalt på 0,2-0,5 kg P/ha med et gennemsnit på ca. 0,2 kg P/ha. Det maksimale tab for et sammenhængende landbrugsareal vurderes at være 1 kg P/ha på nuværende tidspunkt. Udyrkede arealer har et tab på ca. 0,08 kg P/ha. I landbrugsjorden er ophobet i gennemsnit 2.000 kg P/ha i pløjelaget. Et overskud på 9,3 kg P/ha/år i retsbeskyttelsesperioden på 8 år vil altså forøge jordens indhold af fosfor med ca. 4 %. Det ansøgte projekts andel af påvirkningen på Natura 2000-området er på baggrund heraf vurderet til 0,1 %, jf. nedenstående skema.

²⁵ Lov nr. 591 af 14. juni 2011 om randzoner (med senere ændringer)

Skema 13. Vurdering af den øgede påvirkning af Natura 2000 område ud fra et worst case scenarie baseret på Miljøstyrelsens fosforvejledning til husdyrloven.

Århus Bugt/Natura 2000 område Brabrand Sø	
Opland til Natura 2000-området,	77.200 ha
Dyrket areal i oplandet til Natura 2000-området,	51.724 ha
Fosfortab fra landbrugsareal (0,2 kg P/ha)	10.345 kg P
Fosfortab fra udyrket areal (0,08 kg P/ha)	2.038 kg P
Øvrige kilder bebyggelse mm.	0 kg P
Fosfortab i alt fra opland	12.383 kg P
Det ansøgte projekt, Østerskovvej 4, 8670 Låsby	
Ansøgt areal	369,5 ha
Fosforoverskud i det ansøgte projekt	9,3 kg P/ha/år
% forøgelse i jordpuljen i retsbeskyttelsesperioden,	4 %
Worst case udvaskning	1 kg P/ha/år
Worst case påvirkning fra husdyrbruget i retsbeskyttelsesperioden,	14,8 kg P
Ansøgt fosforbidrag af samlede fosforbidrag til Natura 2000 området,	0,1 %

Skanderborg Kommune har foretaget en individuel vurdering af tabsrisikoen for landbrugets udspretningsarealer. I vurderingen er øvrige kilder sat til 0 kg P for at opnå et reelt worst case scenarie. For nitrat vurderes det, at en påvirkning på under 1 % af den samlede påvirkning ikke vil kunne påvirke et Natura 2000 område i et sådant omfang, at det vil kunne måles i recipienten med de nuværende biologiske målemetoder. Antages det samme at være gældende for fosforpåvirkning, vil det ansøgte projekt ikke påvirke Natura 2000-området Brabrand Sø væsentligt negativt, da landbrugets individuelle påvirkning vurderes at være under 1 %.

4.8.3. Gældende målsætninger

Faktaboks

De miljømæssige aspekter omkring vandløb og søer bliver reguleret gennem Statens vandplanlægning. Statens endelige Vandplaner, blev vedtaget i november 2014 på baggrund af *Miljømålsloven* for planperioden frem til 2015. Ved vedtagelse af planerne, er de bindende forudsætninger for kommuneplanlægningen og anden planlægning og administration.

Vandplanen fastsætter konkrete miljømål for de enkelte vandløb og søer. Som hovedregel er miljømålet "god tilstand". For at opnå en god tilstand kræves det, at både den økologiske og den kemiske tilstand er god.

Målsætningen for vandløb er som hovedregel en god kemisk tilstand. I forhold til den økologiske målsætning skelner man mellem en høj og en god tilstand. Miljømålet for økologisk tilstand i vandløb fastsættes ud fra smådyrsfaunaer. Smådyrsfaunaen bedømmes ved hjælp af Dansk Vandløbs-Fauna-Indeks (DVFI). Tilstanden angives i faunaklasser på en skala fra 1 til 7, hvor 7 er den bedste og 1 er den dårligste tilstand. For langt de fleste vandløb er kravet om god økologisk tilstand sat til faunaklasse 5, og kravet om høj økologisk tilstand sat til faunaklasse 7. For vandløb af en særlig type, betragtes tilstanden som god, hvis faunaklasse er 4 og som høj, hvis faunaklasse er 5.

Målsætningen for søer er ligeledes som hovedregel en god kemisk tilstand. Tilsvarende vandløb er den økologiske målsætning opdelt i en høj og en god tilstand. Miljømålet for økologisk tilstand er sat ud fra klorofyl a-koncentrationen i søerne. Grænseværdierne for klorofylindholdet afhænger af søtyperne.

Husdyrbrugets udbringningsarealer afvander dels til Lyngbygård Å, som løber ud i Århus Bugt, og dels til Gudenåen som løber ud i Randers Fjord.

Alle udbringningsarealer beliggende helt op af eller i umiddelbar nærhed af vandløb eller grøfter er beliggende på relativt fladt terræn (under 6 graders hældning). Udbringningsareal nr. 8-0a har en terrænhældning på mellem 6 og 12 grader ned mod vandløb.

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer ligger i umiddelbar nærhed af søer, som er særskilt målsatte jævnfør Statens Vandplaner.

Kommunens samlede vurdering i forhold til overfladevand

Statens Vandplaner for planperioden frem til 2015, giver ikke anledning til ændringer i administrationsgrundlaget for afgørelser efter husdyrlovgivningen. Det aktuelle projekt er således, som udgangspunkt, vurderet ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*. Disse generelle beskyttelsesniveauer med hensyn til kvælstofudvaskning og fosforoverskud vil ifølge ansøgningen med tilhørende beregninger være overholdt.

I henhold til de arealudpegninger, der indgår som grundlag for beregningsmodellerne i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk, vil mere end 75 % af det udvaskede kvælstof fra de områder, som husdyrbrugets udbringningsarealer ligger i, angiveligt blive reduceret og fjernet fra det udvaskende vand, inden dette når ud til fjordene. I kraft af den relativt store afstand mellem udbringningsarealerne og fjordene må det betragtes som sandsynligt, at den væsentligste del af kvælstoffet reduceres på vandets vej til fjordene.

Overholdelsen af de generelle beskyttelsesniveauer – herunder særligt kravene med hensyn til fosforoverskud – vil formentlig kunne medvirke til, at miljøtilstanden i nedstrømsliggende søer (Brabrand Sø) ikke forringes.

Udbringningsareal nr. 8-0a har en terrænhældning på mere end 6 grader ned mod vandløb. Ifølge gældende lovgivning skal udbringning af husdyrgødning på sådan et areal nedfældes i parallel retning med vandløbet. Derudover er der et § 3 naturområde mellem udbringningsarealet og vandløbet, som vil fungere som en buffer.

Eventuel diffus afstrømning og tab af næringsstoffer fra udbringningsarealerne til vandløb vil formentlig ikke have væsentlig negativ indvirkning på de pågældende vandløb, idet næringsstoffer som kvælstof og fosfor på uorganisk bundet form normalt ikke har væsentlig betydning for de biologiske forhold i vandløb. Risikoen for overfladeafstrømning fra husdyrbrugets udbringningsarealer til vandløb (og søer) vil formentlig være minimal, idet arealerne udgøres af sandjorde og generelt ligger i fladt terræn, hvor de dyrkningsfrie bræmmer langs vandløb (og søer) typisk vil kunne tilbageholde eventuel overfladeafstrømning.

Skanderborg Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste om udbringningsarealernes beliggenhed, tildeling af husdyrgødning, gødningssammensætning, sædskifte m.v.:

- at der ikke vil være væsentlig risiko for erosion og overfladeafstrømning fra udbringningsarealerne til vandløb og grøfter grundet etablering af de lovmæssige randzoner
- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende, generelle miljøregler og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen – drives således, at påvirkningen af overfladevand fra udbringningsarealerne vil ligge på et acceptabelt niveau
- at gennemførelse af projektet og den fremtidige drift af husdyrbruget ikke vil medføre forringelser af den nuværende miljøtilstand af overfladevand
- at husdyrbruget ikke i sig selv vil være en hindring for, at målsætningerne for de pågældende overfladevandes tilstande nås og opretholdes.

4.9. Natur

Faktaboks

I Kommuneplan'13 for Skanderborg Kommune, er der fastsat mål for naturen i kommunen. Planlægningen af det åbne land, er en afvejning mellem benyttelse og beskyttelse. Kommunen skal derfor fastsætte niveauet for naturbeskyttelsen. Den skal som minimum være i overensstemmelse med EU's naturbeskyttelsesdirektiver, internationale naturbeskyttelseskonventioner og den nationale lovgivning.

De vigtigste naturområder er § 3-områder, der er målsat i A, B og C, jævnfør kommunens naturkvalitetsplanlægning samt kommunens Natura 2000-områder.

De vigtigste naturområder er typisk naturområder, som rummer sjældne arter, sjældne naturtyper eller naturtyper, som udgør et vigtigt element som kildeområde for dyr og planter i kommunens netværk af spredningsveje for dyr og planter.

4.9.1. Beskyttede naturtyper

Et enkelt af udbringningsarealerne mark nr. 8-0a grænser helt op til et areal, der er registreret som beskyttede efter § 3 i *Naturbeskyttelsesloven*. Det beskyttede område er en eng, som i Kommuneplan'13 er B målsat. Desuden ligger der nogle mindre vandhuller op til nogle af udbringningsarealerne. Der findes ikke beskyttede naturtyper på udbringningsarealerne. Se endvidere afsnit 2.5.1. Ammoniak og natur.

Kommunen vurderer

De § 3-registrede vandhuller, der ligger i tilknytning til udbringningsarealerne, vil alle skulle have etableret en dyrkningsfri bræmme på minimum ni meter, jf. Lov om randzoner, hvorfor kommunen vurderer, at vandhullerne og de arter, der er knyttet til vandhullerne, ikke vil blive påvirket i en væsentlig negativ retning i ansøgt drift.

Mark nr. 8-0a har været intensivt dreven gennem en længere årrække. I forhold til nærtliggende § 3-beskyttet natur vurderes fortsat intensiv brug ikke i sig selv at forårsage tilstandsændringer af § 3-natur.

Med de generelle krav om nedfældning på sort jord og græs, samt at der skal nedfældes gylle parallelt med vandløbet, forventes generelt en lavere N-belastning af nærtliggende § 3-arealer.

Samlet set vurderes det ikke nødvendigt at stille skærpede vilkår.

Skanderborg Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste, at driften af udbringningsarealerne – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler ikke vil påvirke områdets naturarealer i væsentlig grad.

4.9.2. Natura 2000-områder

Faktaboks

EU har udpeget naturområder, som er særligt værdifulde, set i et europæisk perspektiv. Områderne kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for habitat- og fuglebeskyttelsesområderne. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU.

Såfremt marker er helt eller delvist beliggende indenfor habitatafgrænsningerne skal ændringer i dyrknings- og gødningsintensiteten anmeldes til den kommune, hvori marken er beliggende.

Det nærmeste Natura 2000-område Lillering Skov, Stjær Skov, Tåstrup Sø og Tåstrup Mose – (Habitatområde H232) ligger mere end 6 km øst fra ejendommens nærmeste udbringningsareal.

Ejendommen har ingen udbringningsarealer beliggende inden for Natura 2000-områder.

Kommunen vurderer

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, og i forlængelse af vurderingen i afsnit 2.4. Ammoniakfordampning fra stald og gødningsopbevaringslager og afsnit 4.8. Overfladevand:

- at driften af udbringningsarealerne ikke i sig selv vil indebære en væsentlig negativ indvirkning på Natura 2000-områder
- at driften af udbringningsarealerne ikke i sig selv vil være en hindring for, at målsætningerne for de pågældende Natura 2000-områders tilstande nås og opretholdes.
- at udvidelsen af husdyrbrugets produktion overordnet betraget ikke nødvendigvis medfører en øget husdyrproduktion og en øget miljøpåvirkning i regionen, idet strukturudviklingen går mod færre, men større bedrifter. Den kumulerede, regionale effekt af husdyrbrugets udvidelse og andre bedrifters udvidelser og deres øgede miljøpåvirkning vil formentlig samlet set – helt eller delvist – blive modvirket af en nedgang i husdyrproduktionen på andre bedrifter.

4.9.3. Plante- og dyrearter med særligt strenge beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

Faktaboks

Af EF-habitatdirektivets²⁶ bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter, som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder/habitat-områder eller udenfor. På den baggrund må der eksempelvis ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende dyrearters yngle- og rasteområder.

Etablering af et staldafsnit og én ny gyllebeholder i tilknytning til ejendommen.

Den eneste relevante bilag IV art i forbindelse med selve opførslen af staldafsnittet og den nye gyllebeholder er stor vandsalamander. Stor vandsalamander har kendte, men meget spredte forekomster omkring Låsby og Galten. Spidssnudet frø er trods ihærdig eftersøgning ikke konstateret i denne del af Skanderborg Kommune. Arter af flagermus kan selvfølgelig forekomme, men er ikke relevante i forbindelse med nærværende udvidelse, da der ikke vil være indgreb i potentielle yngle- og rasteområder for flagermus. Der ligger et § 3 beskyttet vandhul (Naturbeskyttelsesloven) umiddelbart vest for ejendommen, hvor der ved vandhulstilsyn i 2012 ikke blev fundet bilag IV padder. Med baggrund i ovenstående vurderes etableringen af et nyt staldafsnit og en ny gyllebeholder ikke at påvirke bilag IV arter negativt.

Udbringningsarealer

Der er ikke registreret forekomster af bilag IV arter indenfor udbringningsarealerne beliggende i Skanderborg Kommune. Arter af flagermus kan selvfølgelig forekomme, men er ikke relevante ifm. nærværende udvidelse da der ikke vil være indgreb i potentielle yngle- og rasteområder for flagermus. Der er dog registreret Stor Vandsalamander i fire § 3 beskyttede vandhuller (Naturbeskyttelsesloven) umiddelbart sydøst for udbringningsarealet AJ 3-0 beliggende sydøst for Låsby Stationsby. Det er kun et af disse fire vandhuller der ligger direkte op ad ejendommens aftalte udbringningsareal, de resterende tre ligger med ca. afstande på hhv. 75, 130 og 300 m, se kortbilag F. Anvendelsen af arealet AJ 3-0 ændres ikke ved nærværende tilladelse og så længe randzonelovens bestemmelser om 9 m bræmmer til § 3 beskyttede vandhuller respekteres, vurderes projektet ikke at påvirke bilag IV-arter negativt.

Kommunen vurderer

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at det areal, der omfattes af nybyggeri i forbindelse med projektets gennemførelse, er et almindeligt omdriftsareal, og at inddragelsen til bebyggelse ikke vil påvirke bilag IV-arter væsentligt
- at der i forbindelse med projektets gennemførelse/driften af udbringningsarealerne ikke vil ske ændringer i arealanvendelsen, som vil være væsentlige for bilag IV-arters trivsel
- at driften af husdyrbruget/udbringningsarealerne samlet set ikke vil medføre beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i EF-habitatdirektivets bilag IV, litra a), samt ikke vil medføre ødelæggelse af livsstadier af de plantearter, som er optaget i EF-habitatdirektivets bilag IV, litra b).

²⁶ EF-habitatdirektivet fra 1992 (*Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter* (med senere ændringer)).

5. Anvendelse af bedste tilgængelige teknik – BAT i forhold til udbringningsarealer

Faktaboks

En landbrugsbedrift bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener. Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

Miljøstyrelsen har oprindeligt valgt ikke at fokusere på markteknik i de tidligere BAT-byggeblade, idet forbedrede metoder i dansk landbrug og generel lovgivning på området vurderes at medføre, at den bedste tilgængelige teknik generelt bliver anvendt. Dette afspejler sig også i Miljøstyrelsens senest udarbejdede Teknologiblade på området.

5.1. BAT i forhold til udbringning af husdyrgødning

Ansøgers BAT-redegørelse

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, så mængden af handels- og husdyrgødning er tilpasset afgrødens behov. I planen tages der hensyn til bonitet, sædskifte, planternes udbytte og kvælstofudnyttelse. Husdyrgødning udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.

Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv. Udbringning af gylle foretages primært med slangeudlægger i veletableret afgrøde eller det nedfældes i græsmarker og på sortjord for at minimere lugtgener og mindske ammoniakfordampningen.

Der udbringes ikke husdyrgødning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer eller vandløb nær udbringningsarealerne. Udbringningen af husdyrgødning vil være begrænset til få dage om året og arbejdet foretages, så vidt det er muligt, indenfor normal arbejdstid. Pumpning og håndtering af husdyrgødning i øvrigt foregår normalt indenfor normal arbejdstid.

Der kan forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvor der er udbragt husdyrgødning. Omfanget vil afhænge af temperatur, vindforhold og evt. nedbør. Eftersom gylle udbringes på veletablerede afgrøder med slæbeslanger eller nedfældes, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre ammoniakfordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Når der udbringes husdyrgødning og efterfølgende suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 10-20 pct. mindre kvælstof end den økonomisk optimale mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødning. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering af sædskifte og benytte de mest optimale vejforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest muligt og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig.

Kommunen vurderer:

I henhold til BREF-dokumentet, er det BAT at minimere emissionerne fra gødning til jord og grundvandet ved at afbalancere mængden af gødningen med afgrødens forventede krav. Det er ligeledes BAT, at tage hensyn til de pågældende markers karakteristika, når der tilføres gødning på dem; dette gælder i særdeleshed jordbundsforholdene, jordtypen og arealets hældning, klimatiske forhold, nedbør og

kunstvanding, jordens anvendelse og dyrkningsmetoder. Det er BAT, at minimere forurening af vand ved ikke at tilføre gødning til jorden når marken er vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket, ikke at tilføre gødning til stejlt hældende marker, ikke at tilføre gødning på arealer, der støder op til vandløb (ved at efterlade et stykke jord ubehandlet), at sprede gødning så tæt som muligt på den maksimale afgrødevækst, hvor optagelse af næringsstoffer finder sted. Endelig er det BAT, at håndtere udbringningen af gødning således, at lugtgener mindskes på steder, hvor det er sandsynligt, at naboer kan berøres. Eksempelvis ved at udbringe gødning i løbet af dagen, når det er mindst sandsynligt, at folk er hjemme samt ved at undgå weekender og helligdage, og ved at være opmærksom på vindretning i forhold til nabohusene.

Ejendommen Østerskovvej 4, 8670 Låsby opfylder en stor del af de ovenstående krav, hvilket gør at Skanderborg Kommune vurderer, at BAT-kravet vedrørende udbringning af husdyrgødning er opfyldt.

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at bedriften samlet set, ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type brug og af de supplerende vilkår for miljøgodkendelsen vil anvende den bedste tilgængelige teknik med hensyn til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt i branchen og i forhold til den miljøgevinst, der kan dokumenteres opnået ved brug af den pågældende teknik.

6. Landskabelige og kulturhistoriske værdier

Husdyrbrugets beliggenhed skal vurderes i forhold til forskellige udpegninger og beskyttelseshensyn i kommuneplanen og fredninger m.v. Det vil sige relevante bygge- og beskyttelseslinjer, fredede fortidsminder, beskyttede sten- og jorddiger, fredede områder samt landskabelige og kulturhistoriske værdier.

6.1. Landskabelige værdier

Faktaboks

Bevaringsværdige landskaber

Landskaberne i Skanderborg Kommune er meget varierende med forskellige landskabelige værdier. Fra det kuperede dal-landskab øst for den jyske højderyg til det flade slettelandskab med hede og plantager vest for højderyggen. De bevaringsværdige landskaber i kommunen er udpeget i kommuneplanen ud fra forskellige grundlag, hvorfor de forskellige tiltag, for at beskytte dem, ikke er ens.

I Kommuneplan'13 for Skanderborg Kommune er der udpeget bevaringsværdige landskaber, hvor der er tale om både "værdifulde landskaber" og "uforstyrrede landskaber", som i nogle områder er sammenfaldende.

I kommuneplanen er der foretaget en afvejning af landskabsinteresserne i hele kommunen. Det betyder, at det er de vigtigste landskabelige bevaringsværdier i kommunen, der skal bevares og beskyttes. Det vil sige de landskaber, der i kraft af dramatik, mangfoldighed eller monoton besidder en særlig fortælleverdi, æstetisk værdi eller rekreativ værdi.

De "værdifulde landskaber" er landskaber, som rummer en stor fortælleverdi, f.eks. ådalene i de store åsystemer med deres søer og dalstrøg, bakkeøerne på smeltevandssletterne samt hederne og plantagerne. I de værdifulde landskaber kan man ofte aflæse hvordan landskabet er skabt, f.eks. er Søhøjlandet mod øst stærkt præget af den sidste istid, isens bevægelser og isens afsmeltning.

De "uforstyrrede landskaber" er landskaber, som generelt er almindelige, sammenhængende landskabsområder i det åbne land og er præget af landbrug og skovbrug, mindre landsbyer, bebyggelser og småveje m.m., spredt i landskabet. At landskabet er uforstyrret betyder, at landskabet som udgangspunkt, ikke er visuelt og støjmessigt påvirket af større tekniske anlæg som f.eks. større el-ledningsnet, veje, store produktionsanlæg, vindmøller, master, større virksomheder og større by- og sommerhusområder.

Geologiske værdier

I Kommuneplan'13 for Skanderborg Kommune er der også udpeget "*geologiske bevaringsværdier*".

Geologiske værdier omfatter lag i jorden eller sammenhængende landskabsformer, også kaldet profiler. De har betydning for forskning, undervisning og fortællingen om landskabets tilblivelse. Det er derfor vigtigt, at der er adgang til de geologiske værdier, og at de ikke bliver sløret af beplantning, byggeri og andre former for anlæg.

De fleste geologiske værdier indeholder betydelige fortællinger om en egn natur og kultur. Skanderborg Kommune rummer fortællingen om isens betydning for landskabets dannelse. "Det midtjyske Søhøjland" mellem seneste istids hovedopholdslinje og den Østjyske Israndslinje.

Det ønskede byggeri på Østerskovvej 4, 8670 Låsby, vil ifølge det oplyste komme til at ligge i umiddelbar tilknytning til de eksisterende bygninger, og vil have en udformning og udseende, som svarer til de eksisterende bygninger. I forbindelse med projektets gennemførelse (etape 2) etableres beplantning øst og nord for produktionsanlægget for at mindske anlæggets dominerende virkning.

Husdyrbruget anlæg ligger udenfor bygge- og beskyttelseslinier, og område udpegninger, som har til formål at beskytte landskabet i bred forstand.

Driften på udbringningsarealerne vil ikke blive ændret, så der er ikke foretaget en vurdering heraf.

Kommunen vurderer

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at ansøger har taget de nødvendige hensyn til den landskabelige værdi ved at etablere den planlagte nye stald på en sådan måde, at den kommer til at indgå som en del af helheden omkring Jakobsgård
- at gennemførelse af projektet – og driften af husdyrbruget i øvrigt – ikke vil medføre væsentlige landskabelige ændringer i forhold til den eksisterende tilstand.

6.2. Kulturhistoriske værdier

Faktaboks

Landskabet i Skanderborg Kommune er præget af menneskets virke igennem årtusinder. Overalt finder vi historiske spor, der fortæller om samfundsudviklingen og om, hvordan mennesket har påvirket omgivelserne. Mange af de historiske spor er kulturhistoriske værdier, der har så stor værdi for formidlingen af og betydningen for vores kulturforståelse, at de er værd at bevare og derfor fortjener en særlig beskyttelse.

De kulturhistoriske værdier kan både omfatte enkeltstående elementer og hele kulturmiljøer, som f.eks. kirker, kirkegårde og deres omgivelser, fortidsminder som gravhøje og arkæologiske fund, fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg, sten- og jorddiger, alléer og levende hegn samt kulturmiljøer, der afspejler en bestemt tidsepoke eller en landsbytype.

Udpegningen betyder ikke, at der ikke kan ske udvikling inden for eller umiddelbart uden for de udpegede værdier. Det skal dog sikres, at udviklingen sker med viden om, og under hensyntagen til de kulturhistoriske værdier så det undgås, at de kulturhistoriske elementer og spor går tabt og bliver forringet.

Kommuneplanens udpegning fremhæver de særligt værdifulde kulturhistoriske træk i kommunen. Der er i Skanderborg Kommune udpeget "bevaringsværdigt kulturmiljø".

Jævnfør Kommuneplan'13 for Skanderborg Kommune, skal det så vidt muligt undgås, at nyt byggeri, anlæg eller ændringer i landskabet udformes eller placeres på en måde, der forringer oplevelsen eller kvaliteten af de udpegede kulturhistoriske værdier.

Der er ikke registreret fortidsminder og/eller diger på det areal, som ønskes bebygget i forbindelse med projektets gennemførelse, og det pågældende areal ligger mere end 100 meter fra registrerede fortidsminder, se kortbilag.

Der findes ingen fredede fortidsminder hverken på eller ved udbringningsarealerne beliggende i Skanderborg Kommune.

Der findes flere beskyttede sten- og jorddiger langs udbringningsarealerne, som er beskyttet efter § 29 a i Museumsloven. Der må ikke foretages ændring af tilstanden af disse diger, medmindre kommunen har meddelt dispensation hertil.

Kommunen vurderer

Skanderborg Kommune vurderer, på baggrund af det oplyste:

- at projektets gennemførelse på husdyrbruget ikke vil være i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser i området
- at den planlagte nye stald til slagtesvin med dens placering, størrelser og de valgte materialer, vil indgå som en naturlig helhed med resten af ejendommens bygninger. Det ansøgte projekt kan derfor tillades i forhold til de gældende retningslinier beskrevet for kulturmiljøer i Kommuneplan'13 for Skanderborg Kommune

- at den valgte placering af gyllebeholderen ikke er i strid med retningslinjerne for kulturmiljøer i Kommuneplan'13 for Skanderborg Kommune.
- at husdyrbrugets drift – ved overholdelse af de til enhver tid gældende regler – vil ske under hensyntagen til bevarelsen af de kulturhistoriske værdier i landskabet.

7. Bilagsfortegnelse

Kortbilag A – Situationsplan

Kortbilag B – Oversigt over samtlige udbringningsarealer i Skanderborg Kommune

Kortbilag C – Oversigt over samtlige udbringningsarealer i Silkeborg Kommune

Kortbilag D – Arealudpegninger i henhold til *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*

Kortbilag E – Arealer registreret som beskyttet efter *Naturbeskyttelseslovens* § 3

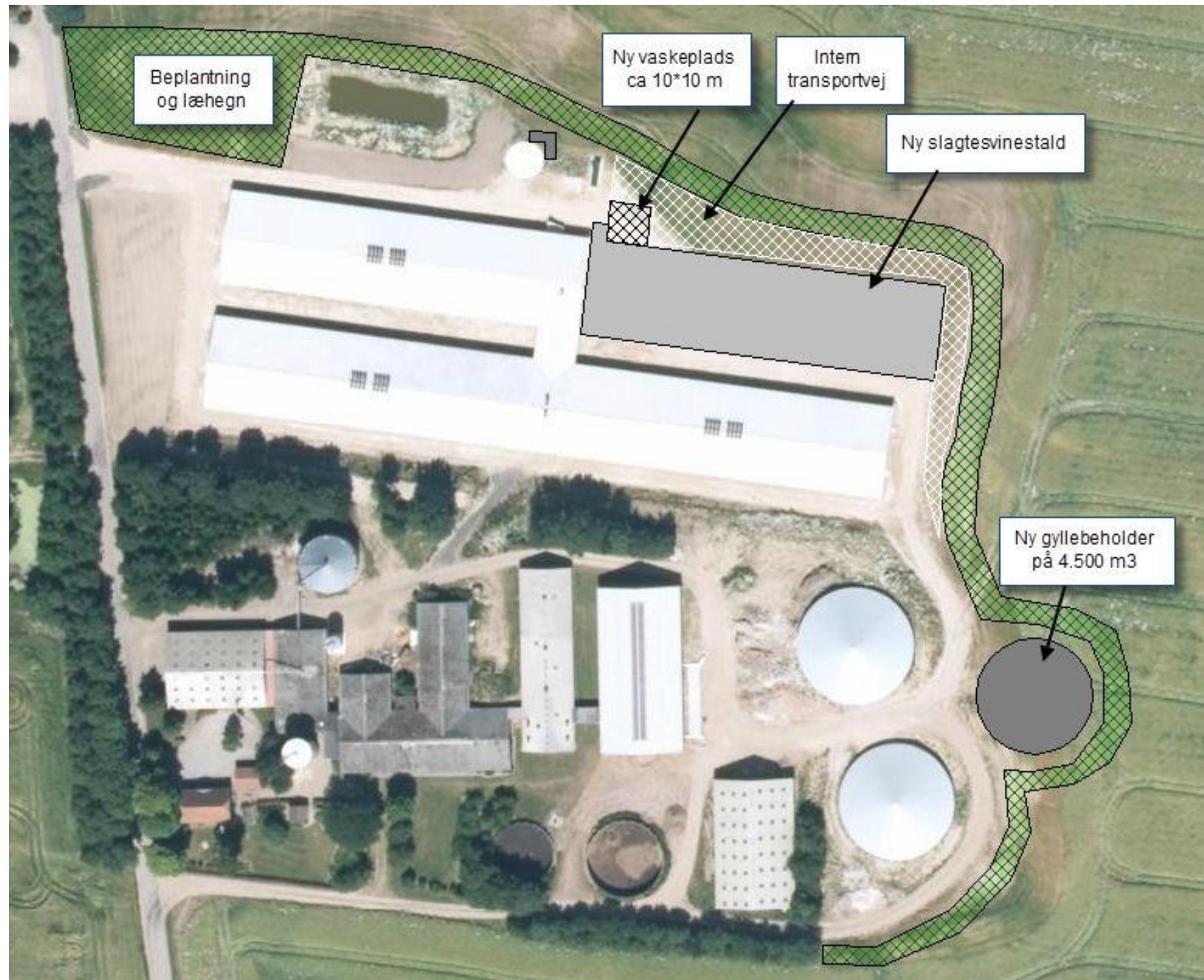
Kortbilag F – Vandløb og vandhuller ved udbringningsarealerne

Kortbilag G – Transportveje for husdyrgødning

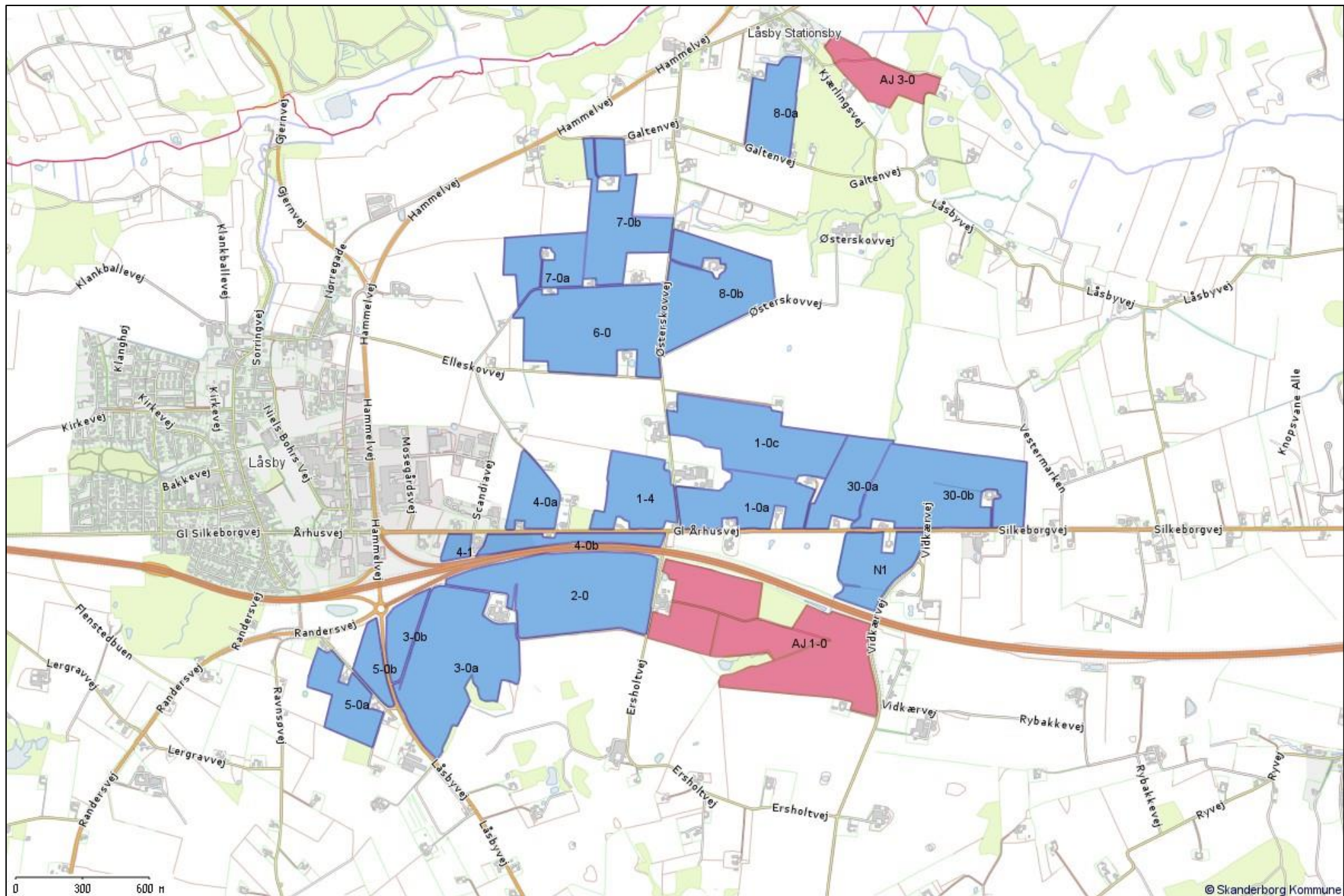
Bilag 1 – Høringssvar fra Silkeborg Kommune

Bilag 2 – Liste over sagens parter

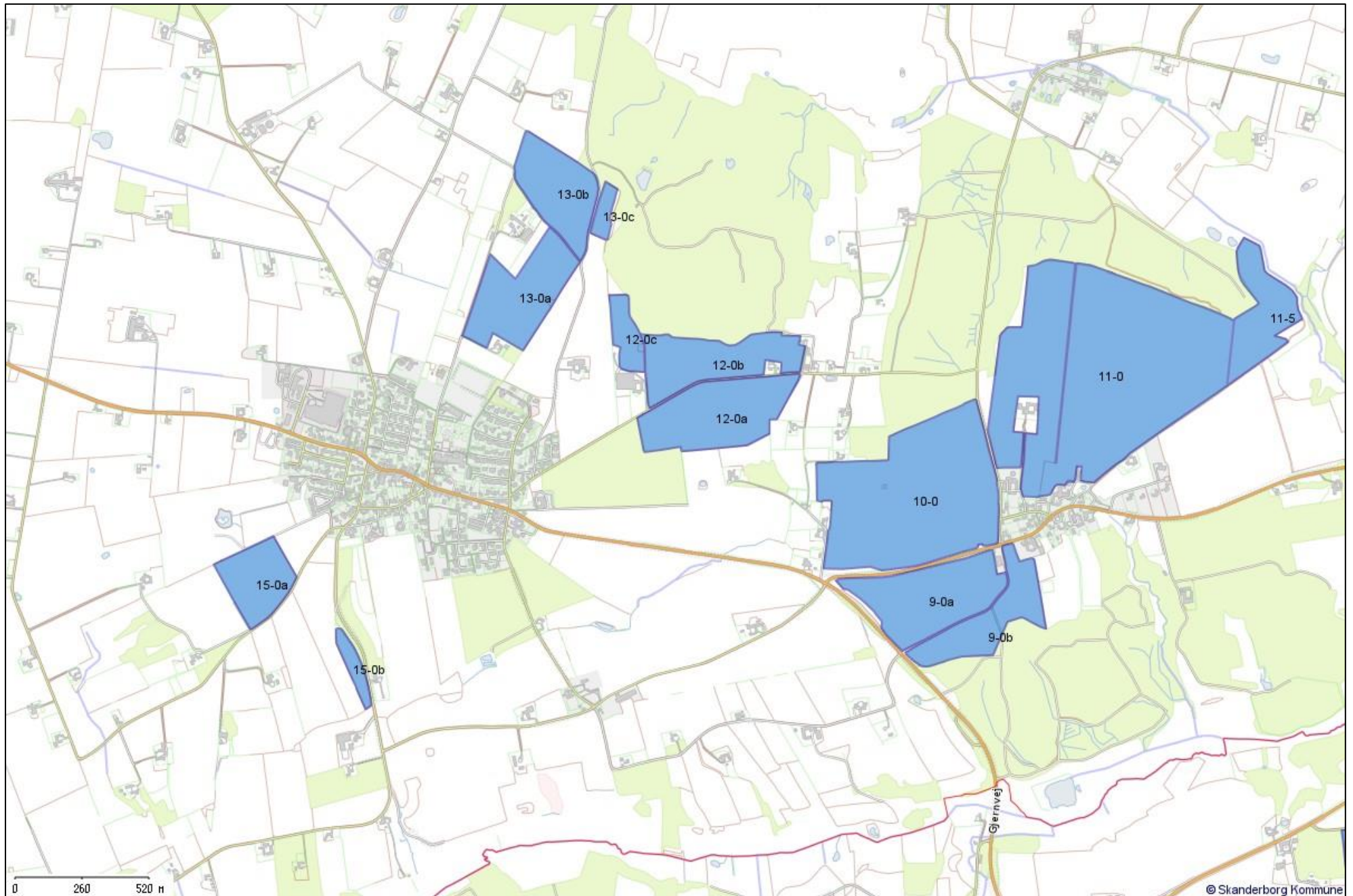
Kortbilag A

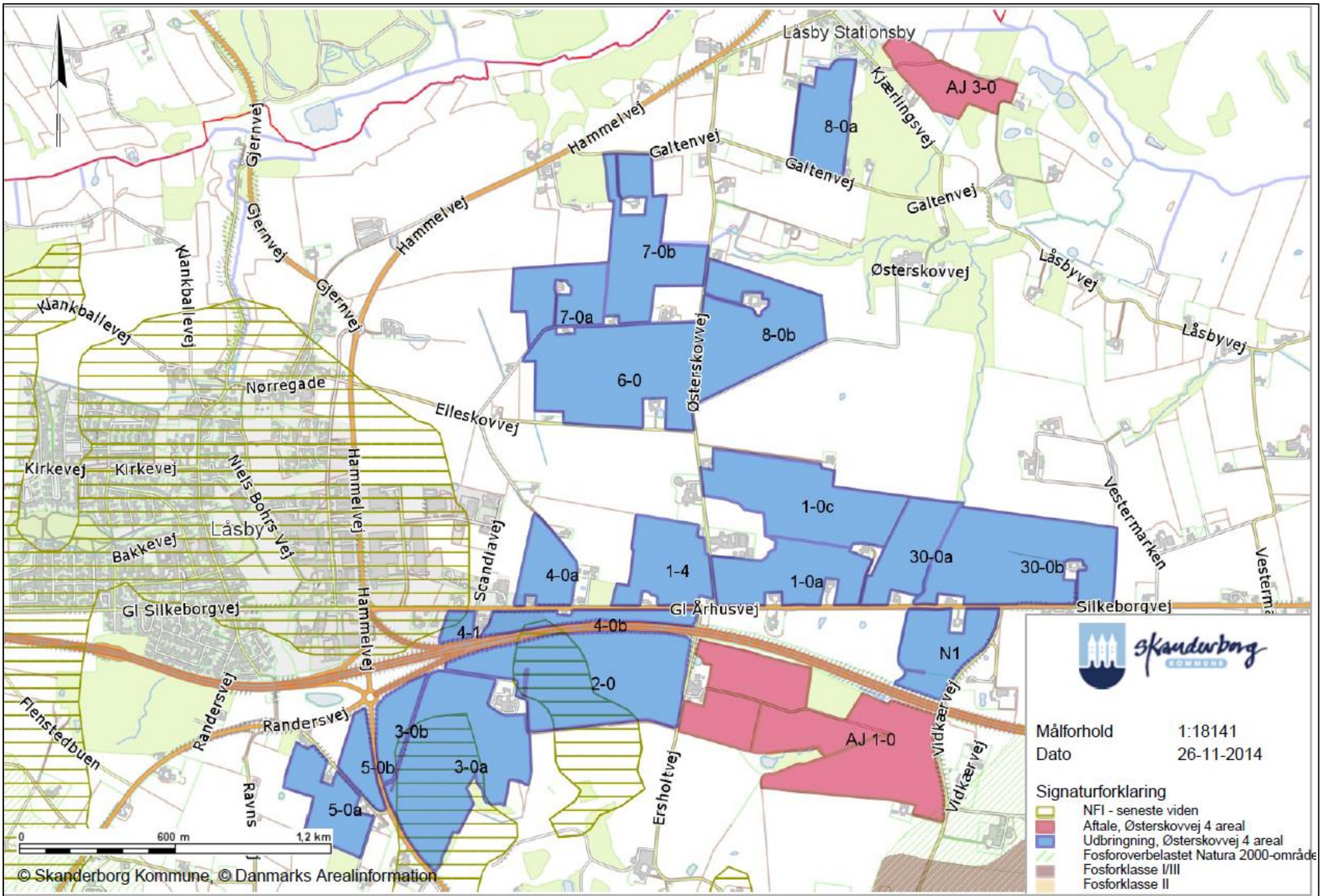
Kortbilag B

Kortbilag C

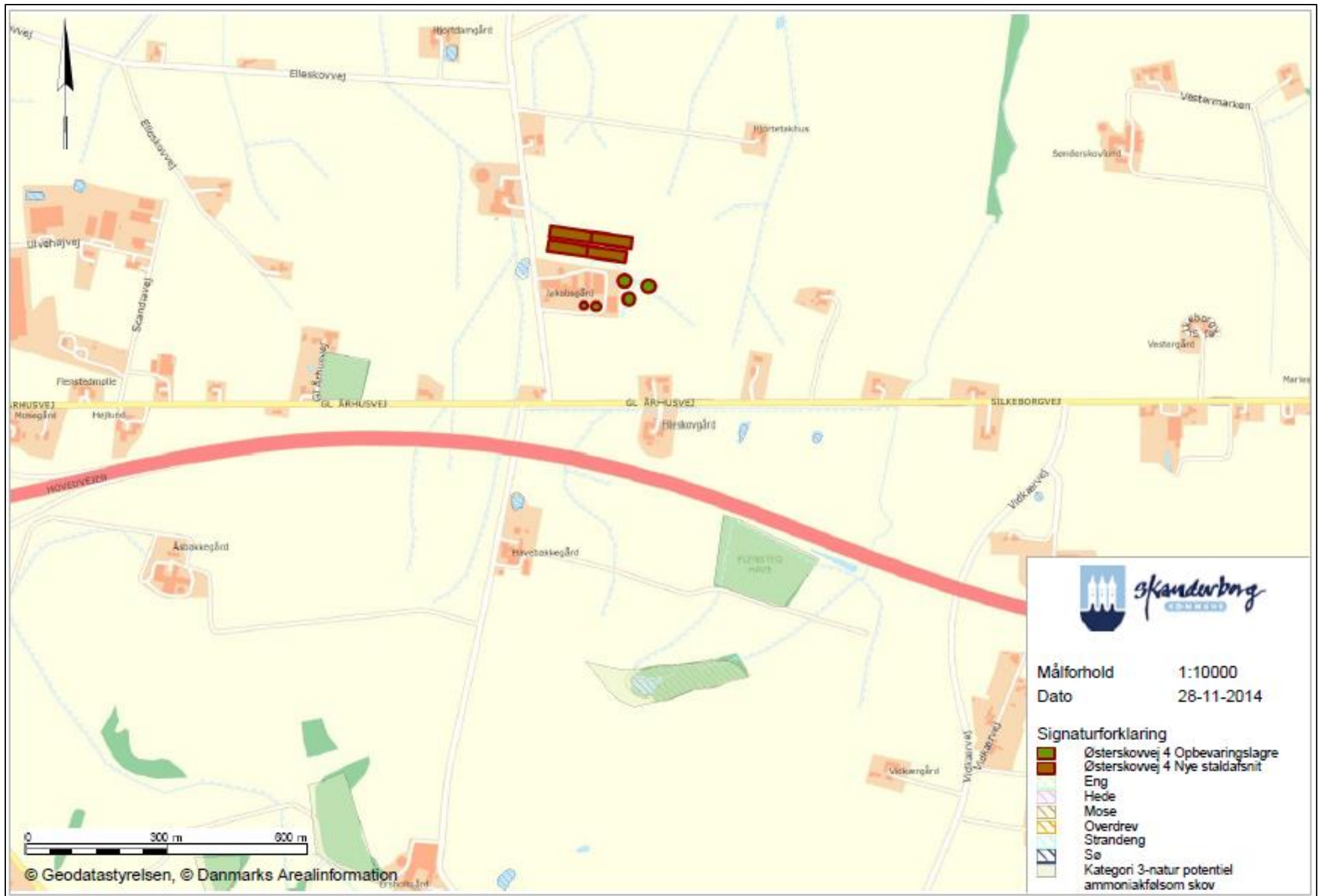
Kortbilag D

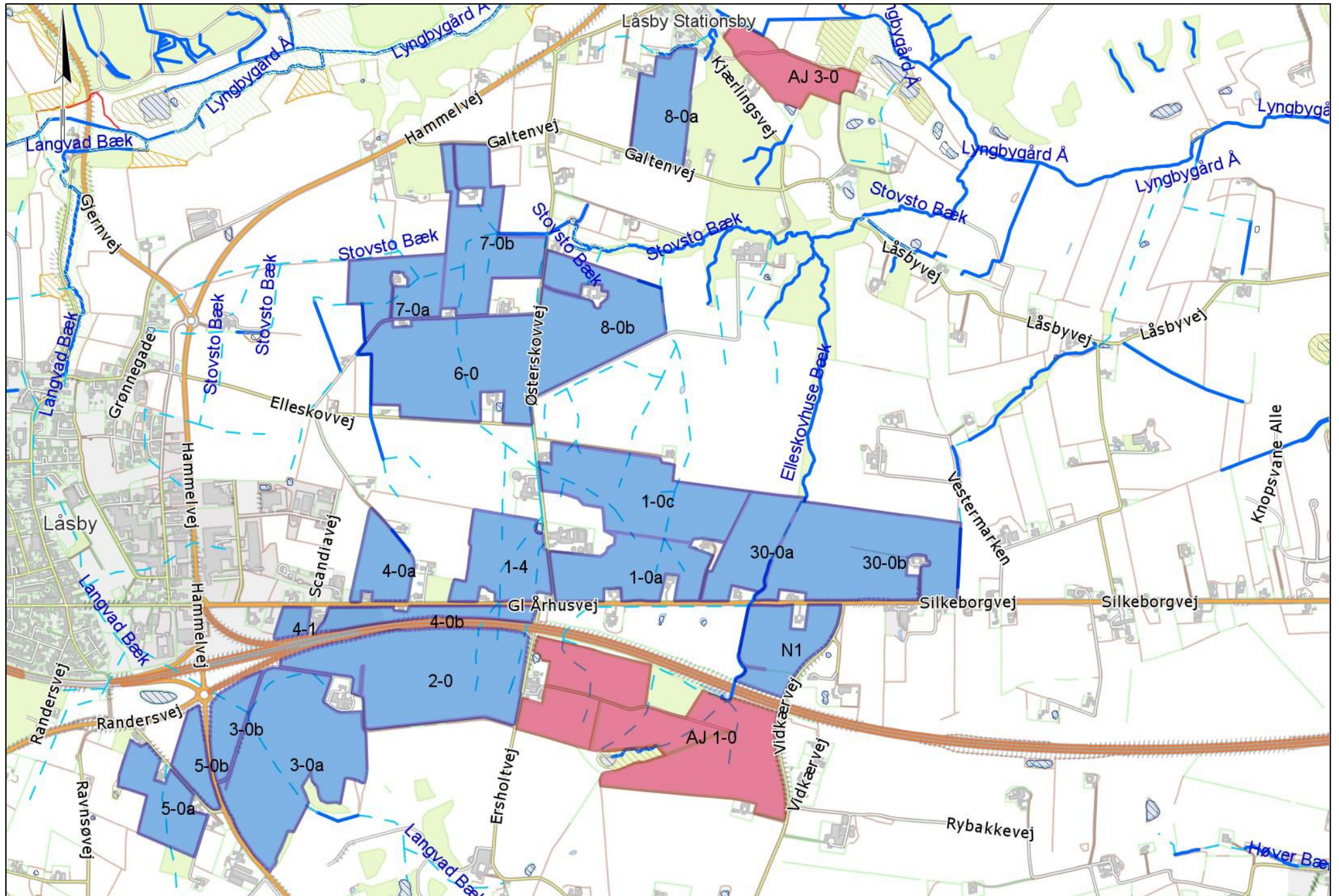
Målforhold 1:18141
 Dato 26-11-2014

- Signaturforklaring**
- NFI - seneste viden
 - Aftale, Østerskovvej 4 areal
 - Udbringning, Østerskovvej 4 areal
 - Fosforoverbelastet Natura 2000-område
 - Fosforklasse I/III
 - Fosforklasse II

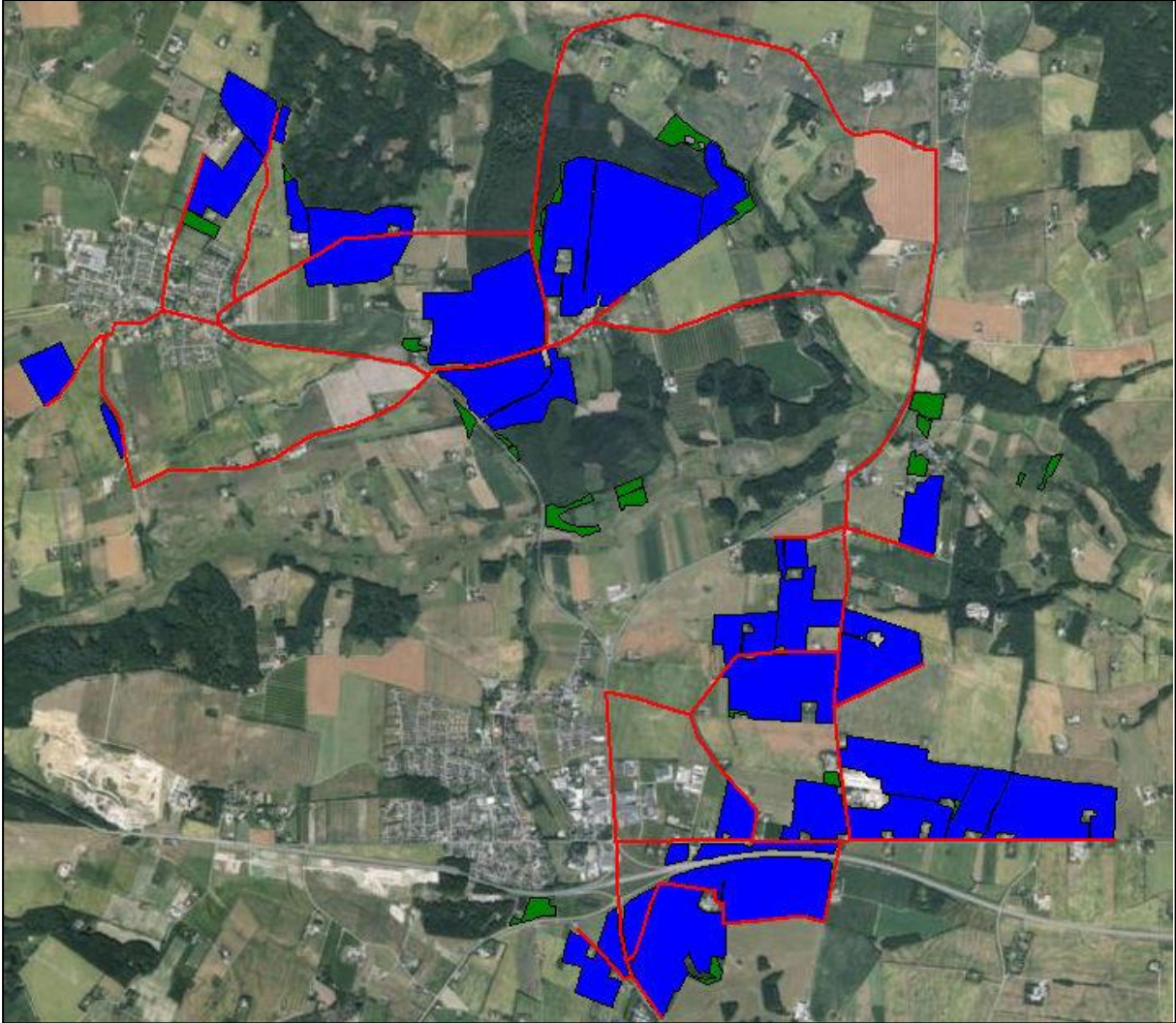
Kortbilag E

Kortbilag F

Kortbilag G

Skanderborg Kommune
Att. Anne-Mette Norup

E-mail: anne-mette.norup@skanderborg.dk

3. november 2014

Udtalelse vedrørende Østerskovvej 4, 8670 Låsby

Skanderborg Kommune har den 21. august 2014 sendt arealerne tilhørende Østerskovvej 4, 8670 Låsby, i høring i Silkeborg Kommune efter § 46 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Silkeborg Kommune er blevet bedt om at vurdere, om der er konflikter i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på de angivne arealer i Silkeborg Kommune.

Da ejendommen Østerskovvej 4 ligger 1,9 km fra kommunegrænsen til Silkeborg Kommune, er der ikke vurderet på anlæggets påvirkning mht. ammoniak, lugt mv.

Grundlæggende oplysninger

I ansøgningen indgår 392,5 ha til udbringning af husdyrgødning, heraf ligger 172,1 ha i Silkeborg Kommune. Den ansøgte produktion giver et dyretryk på 1,4 DE/ha.

Udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne ved et dyretryk på 1,4 DE/ha er beregnet til 57,8 kg N/ha/år i ansøgt drift. Heraf udgør merudvaskningen fra husdyrbruget 2,7 kg N/ha/år.

Det arealvægtede gennemsnitlige fosfor-overskud er på 10,0 kg P/ha/år (tilføres 28,7 kg P/ha/år – fraførsel 18,7 kg P/ha/år) og fosforoverskuddet for det ansøgte areal er samlet set 1721 kg P/år i Silkeborg Kommune.

Jordbundstyperne på markerne i Silkeborg Kommune er oplyst til at være lerblandet sandjord (JB 4). Markerne er dræned. Der er ikke oplyst fosfortal.

Markerne i Silkeborg Kommune ligger i oplandet til habitatområdet Brabrand Sø og Århus Bugt samt til habitatområdet Randers Fjord. Ca. 152,5 ha afvander til Århus Bugt og 19,6 ha afvander til Randers Fjord.

Der er valgt reference sædskiftet S4 på alle marker i Silkeborg Kommune.

UDKAST

Kommunens bemærkninger og vurdering

1. Påvirkning af naturarealer ved udbringning af husdyrgødning

Mark 13-0c og mark 11-5 grænser begge op til et beskyttede overdrev, beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven.

Der køres og jordbearbejdes meget tæt på det § 3 udpegede overdrev på mark 13-0c. Silkeborg Kommune gør opmærksom på, at det ikke er tilladt at ændre tilstanden af naturområder som er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven. Marken hælder stejlt ned mod overdrevet, så hvis der køres meget tæt på kan der være risiko for overfladisk afstrømning af næringsstoffer fra mark til overdrev. Det kan på sigt medføre en negativ påvirkning.

Det vurderes dog, at der ikke vil kunne påvises en negativ påvirkning af naturområderne nær de to marker. Luftfotos viser at jorden på marken bearbejdes langs med overdrevet. Dvs. plovfurerne også ligger parallelt med overdrevet. Dette giver en lavere risiko for overfladisk afstrømning af næringsstoffer med overfladevand. Det vurderes, at der ikke er behov for at stille vilkår om pløjeretning på marken. Der vil stort set altid blive pløjet parallelt med overdrevet, da det giver de færreste vendinger med ploven. Det vurderes, at udspreddning af husdyrgødning på marken ikke vil medføre en væsentlig påvirkning, hverken i form af afstrømning af næringsstoffer eller ved deposition af ammoniak.

Vilkår:

- Der stilles ingen vilkår til markdriften ift. påvirkning af naturarealer ved udbringning af husdyrgødning.

2. Påvirkning af særligt beskyttede arter

En række dyr og planter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk levested på eller omkring arealet. På baggrund af faglig rapport nr. 635 fra Danmarks Miljøundersøgelser samt kommunens øvrige kendskab vurderes det umiddelbart, at der kan være odder, brunflagermus, langøret flagermus, sydflagermus, trolldflagermus, dværgflagermus, stor vandsalamander, spidssnudet frø og markfirben.

Silkeborg Kommune har ikke kendskab til forekomst af de nævnte arter i nærheden af udbringningsarealet eller på de tilstødende naturarealer. Det er dog overvejende sandsynligt at der forekommer odder, spidssnudet frø og vandsalamander ved Nipgård sø. Der er observeret spor efter odder i orm af duftsekret og ekskrementer på et træ ved udløbet fra søen. Udvidelsen medfører en intensivering i driften af arealet, det vurderes imidlertid, at det ikke har negative konsekvenser for en evt. forekomst af odder. Det vurderes, at udvidelsen ikke vil have negativ indflydelse på de nævnte arter.

Kommunen er ikke bekendt med, at der er forekomster af planter og dyr omfattet af artsfredning eller optaget på nationale eller regionale rødlistor på eller umiddelbart op til udbringningsarealet.

Vilkår:

- Der stilles ingen vilkår til markdriften ift. beskyttede arter.

UDKAST

3. Vurdering af nitrat til grundvand

Der er for ejendommen Østerskovvej 4, 8670 Låsby søgt om miljøgodkendelse. Miljøgodkendelsen omfatter arealer beliggende i:

- OSD Sorring og

indvindingsoplandet til

- Toustrup By Vandværk og Sorring Vandværk

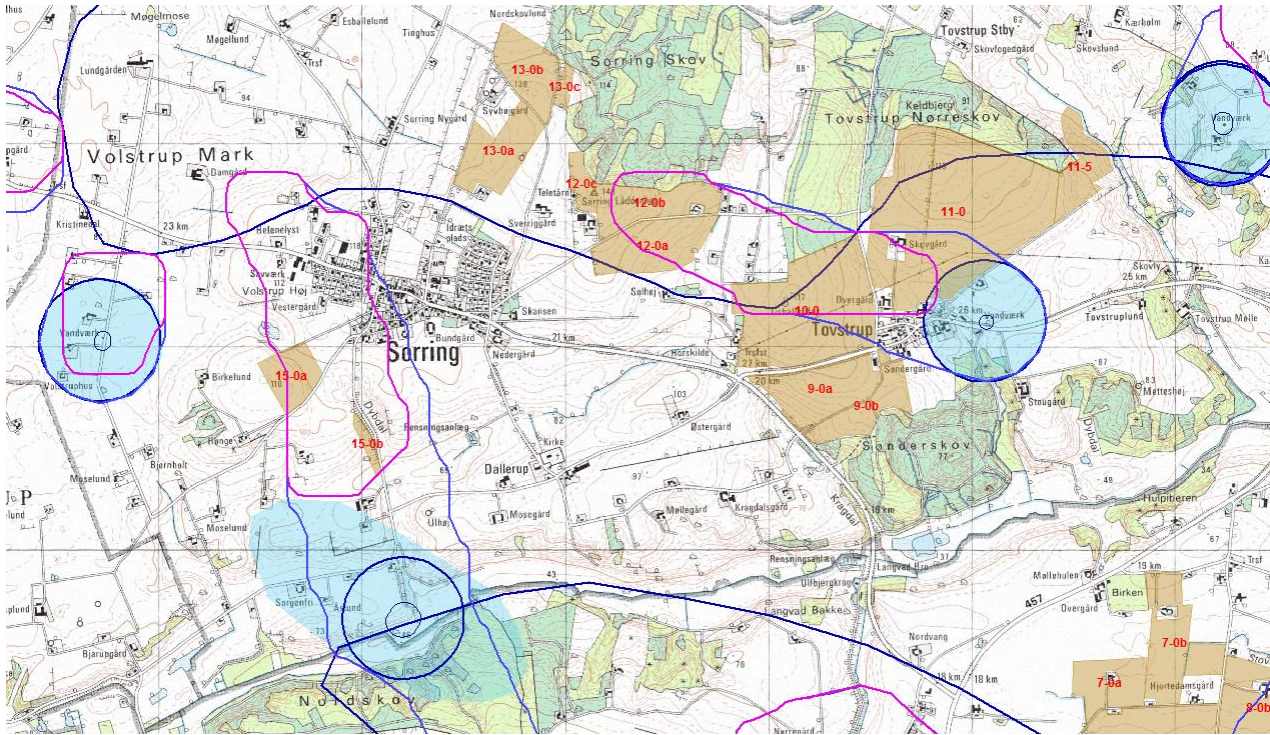
Ovenstående områder er kortlagt af Naturstyrelsen, som foreløbigt har udpeget nitratfølsomt indvindingsområder (NFI) og indsatsområder.

Af ansøgningen fremgår det, at udvaskningen af nitrat fra rodzonen i ansøgt drift i OSD Sorring, og i indvindingsoplandene til Toustrup By Vandværk og Sorring Vandværk er 61 mg/l med en reduceret belastning på 1 mg/l i forhold til nudrift. Der er endnu ikke vedtaget en indsatsplan for OSD Sorring, samt for Toustrup By Vandværk og Sorring Vandværk. Den generelle regulering vedrørende udvaskning af nitrat i forbindelse med miljøgodkendelser er således gældende hvilket betyder, at der ikke må ske en merudvaskning i NFI ved en udvaskning større end 50 mg/l i forbindelse med miljøgodkendelsen eller at udvaskning ikke må overstige udvaskningen svarende til et planteavlbrug med standard planteavlssædskifte. For alle de ansøgte arealer svarer det til 59 mg/l.

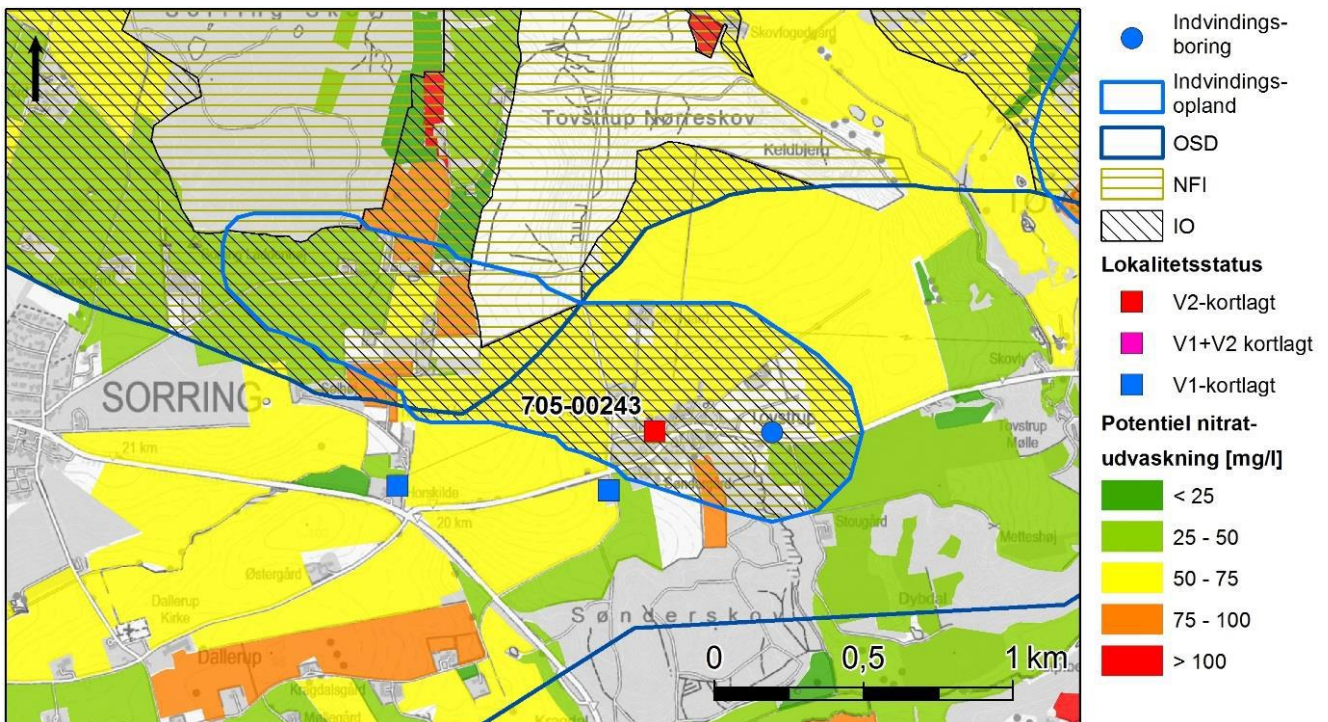
Naturstyrelsen har kortlagt OSD Sorring, og indvindingsoplandene til Toustrup By Vandværk og Sorring Vandværk, og har foreløbigt udpeget indsatsområder hvor det vurderes, at der er et særligt behov for at beskytte grundvandet mod nitrat. Kortlægningen viser, at mark 12-0a, 12-0b, 12-0c, 13-0a, 13-0b, 13-0c, 15-0a, 15-0b, samt dele af mark 10-0, 11-0 og 11-5 ligger i et indsatsområde. Dele af mark 10-0 og 11-0, samt mark 15-0a og 15-0b ligger i det grundvanddannende opland til hhv. Toustrup By Vandværk og Sorring Vandværk. Da arealerne ligger i indsatsområder bør der derfor stilles skærpede vilkår til udvaskningen således, at der ikke udvaskes mere nitrat end udvaskningen svarende til et planteavlbrug med standard planteavlssædskifte for mark 12-0a, 12-0b, 12-0c, 13-0a, 13-0b, 13-0c, 10-0, 11-0, 11-5, 15-0a og 15-0b.

Indsatsplanen for OSD Sorring, Toustrup By Vandværk og Sorring Vandværk er endnu ikke udarbejdet, men forventes vedtaget i 2016-2017. Da det samlede indsatsbehov i forhold til udvaskning af nitrat endnu ikke er opgjort kan det derfor ikke udelukkes, at kravene til udvaskning af nitrat skærpes yderligere for arealer beliggende i indsatsområderne.

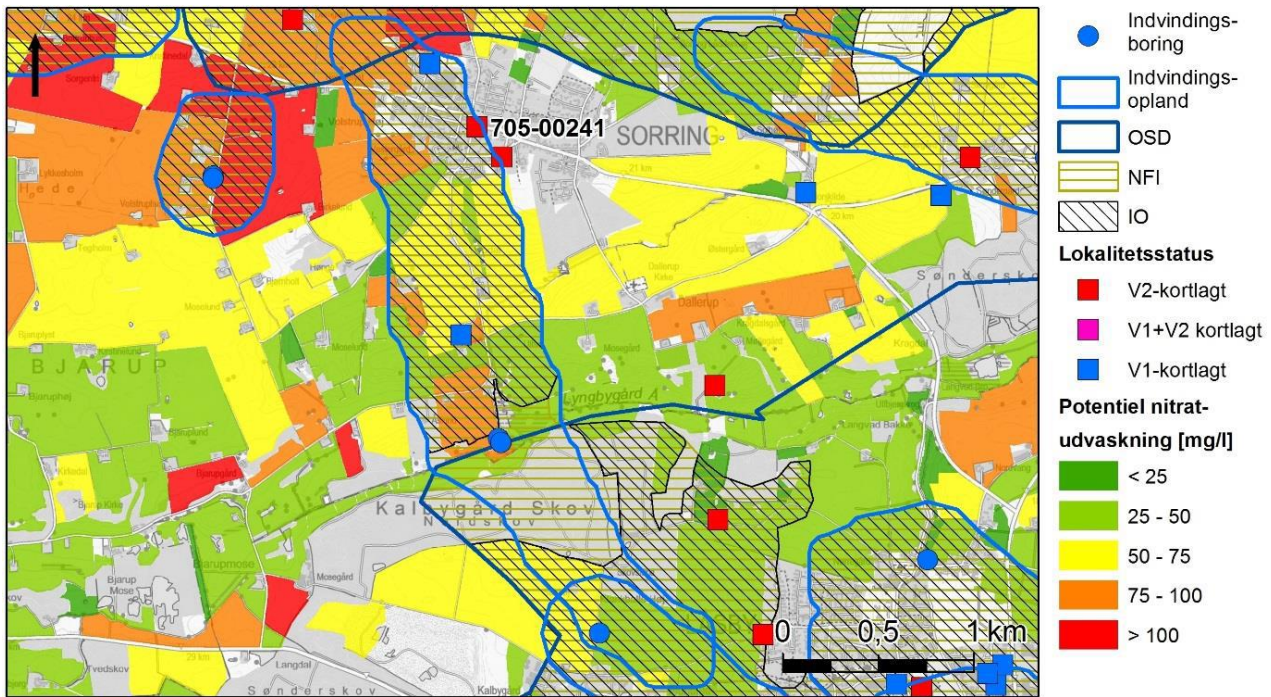
UDKAST

Lilla streg er det grundvandsdannede opland og den blå streg er indvindingsoplandet

UDKAST

Figur fra den afsluttende rapport (Redegørelsesrapport) for Naturstyrelsens kortlægning hvor NFI og indsatsområder (IO) udpeges.

Vilkår:

- På markerne 12-0a, 12-0b, 12-0c, 13-0a, 13-0b, 13-0c, 10-0, 11-0, 11-5, 15-0a og 15-0b må udvaskning af til grundvand ikke være højere end 59 mg nitrat/l svarende til udvaskning fra et planteavlbrug.

4. Påvirkning af overfladevand

Påvirkning af vandløb og vandhuller

Vandløb anses generelt ikke for at være følsomme overfor tilførsel af næringsstoffer. Direkte afstrømning af husdyrgødning kan dog skade levevilkårene for flora og især fauna i vandløbene. Der forudsættes, at de generelle bestemmelser om bræmmer og randzoner langs vandløb og søer overholdes, samt at reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen om, at der ikke må udbringes flydende husdyrgødning nærmere vandløb end 20 meter, hvis der er hældninger på mere end 6°, ligeledes overholdes.

Der er et vandløb i nærheden af mark 11-5, hvor der kan være risiko for direkte afstrømning af husdyrgødning. Med randzonen på 10m er risikoen dog ikke så høj.

Der er ingen vandhuller på markerne i Silkeborg Kommune og afstanden til nærmeste vandhul er ca. 10m fra mark 11-5. Marken hælder ikke mod vandhullet og det vurderes, at der ikke er risiko for direkte afstrømning af husdyrgødning til vandhullet.

Påvirkning af søer –

Årslev Engsø og Brabrand Sø

Brabrand Sø er udpeget som EF-habitatområde nr. 233, "Brabrand Sø med omgivelser". Den nyetablerede Årslev Engsø er også omfattet af udpegningen. habitatområde 233 er udpeget af hensyn til 5 habitattyper: 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller

UDKAST

store vandaks, 7230 Riggær, 9130 Bøgeskove på muldbund, 9160 Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund og 91E0 Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld. Årslev Engsø er opstået som vådområde i forbindelse med et naturgenopretningsprojekt og ikke målsat i regionplanen eller det statslige forslag til vandplan for hovedvandopland Aarhus Bugt. Miljøtilstanden i Årslev Engsø er dårlig med lav sigtddybde og højt klorofylindhold (mange alger), men som følge af søens status som vandmiljøplan II-sø skal der ikke ske en indsats for at forbedre miljøtilstanden her. Brabrand Sø er C målsat (lempet målsætning) i amtets Regionplan 2005, da søen tidligere har været stærkt forurenet af spildevand. I statens forslag til vandplan er miljømålet for økologisk tilstand "God" med et krav til målopfyldelse på 25 mikrogram klorofyl pr. l. Tilstanden i søen er forbedret på grund af forbedret spildevandsrensning, ophør af dambrugsdrift og fjernelse af fosforholdigt sediment i søen. Tilstanden er dog ikke tilfredsstillende, fordi fosfortilførsel og intern belastning fra søbunden fortsat er for høj. Ifølge statens forslag til vandplan er målsætningen ikke opfyldt, og det er angivet, at der vil være behov for yderligere fosforreduktion for at få målsætningen opfyldt. Den forventede fremtidige fosfortilførsel i 2015 er opgjort til 9199 kg P/år. Ifølge vandplanforslaget skal der ske en indsats ved udlægning af 151 ha fosforvådområde til fjernelse af fosfor opstrøms ved Årslev Engsø, men af hensyn til Brabrand Sø. Det svarer til ca. 3 tons fjernet fosfor/år.

Kvælstof

Der vurderes ikke at være væsentlig risiko for påvirkning af Årslev Engsø og Brabrand Sø som følge af tilførsel af kvælstof fra husdyrgødning, fordi eutrofiering og algevækst i søerne primært er reguleret af fosfor.

Fosfor

Alle 152,5 ha udbringningsarealer der ligger i oplandet til Årslev Engsø og Brabrand Sø er dræned. Praksis i Århus Kommune, som administrerer størstedelen af vandoplandet til Årslev Engsø og Brabrand Sø, for fosfortab fra arealer i oplandet til Årslev Engsø og Brabrand Sø, er at alle risikoarealer på lerjorde flyttes i P-klasse 3. Der er et højt fosforoverskud på alle udspretningsarealerne. Ingen af arealerne som afvander til Årslev Engsø og Brabrand Sø, i Silkeborg Kommune er lerjorde og derfor stilles der ikke krav om placering i fosforklasser ud over de lavbundsområder der er, og som skal placeres i P-klasse 2. Der er lavbund på følgende markerne 11-0 og 11-5.

Silkeborg Kommune vurderer, at der ikke er væsentlig risiko for at udspretning af fosfor med husdyrgødning fra det ansøgte projekt vil påvirke Årslev Engsø og Brabrand Sø negativt. Kommunen har foretaget en konkret vurdering af risikoen for fosforudvaskning fra hvert enkelt areal.

Århus Bugt

Området ud for Århus Å's udløb i Århus Havn er udlagt med en lempet målsætning i Århus Amts Regionplan 2005. Den lempede målsætning er kun udlagt med hensyn til havneaktiviteterne og udledningen af kølevand og betyder ikke, at der generelt kan tillades en påvirkning af miljøet i området med lempet målsætning. Uden for havnen er Århus Bugt udlagt med generel målsætning. Målsætningen betyder, at området skal være upåvirket eller kun svagt forureningspåvirket. Målsætningen for området er ikke opfyldt på grund af den generelle eutrofiering af Kattegat. Målsætningen ifølge det statslige vandplanforslag er heller ikke opfyldt. Miljømålet er fastsat som god økologisk tilstand med en dybdegrænse for ålegræs på 7 meters dybde. Målet for den samlede kvælstofreduktion er minimum 19.000 tons. Heraf fastlægger vandplanerne den konkrete indsats i forhold til 9.000 tons.

Der vurderes ikke at være væsentlig risiko for påvirkning af Århus Bugt med kvælstof, fordi tilbageholdelsen er skønnet at ligge på mindst 75 % og altså indenfor det interval, som er angivet for sårbare vandområder i den statslige kortlægning. På grund af den høje tilbageholdelse vurderes derfor

UDKAST

heller ikke, at den kumulative effekt fra det konkrete projekt i kumulation med andre husdyrbedrifter i oplandet bør tillægges vægt.

Den gennemsnitlige fraførsel af fosfor med de anvendte referencesædskifter er 18,7 kg P/år med afgrøderne (sædskiftenotat).

Da Årslev Engsø og Brabrand Sø alt andet lige vurderes at være mere sårbare end Århus Bugt overfor fosfortilførsel fra enkeltprojekter, er vurderingen af risiko for påvirkning af søerne også dækkende for Århus bugt.

Randers Fjord

Markerne 13-0a, 13-0b, 13-0c og 15-0a afvander til Randers Fjord. I alt 19,6 ha. Ingen af markerne vurderes, at have høj tabsrisiko af fosfor. Kun meget få dele af markerne er drænede ifølge kommunens oplysninger, og der kan under alle omstændigheder, ikke erkendes direkte afvanding til vandløbssystemerne fra de 4 marker. Der stilles ingen krav til de 4 marker ift. fosfor eller kvælstofudvaskning med overfladevand.

Habitatvurdering

Silkeborg Kommune antager, at Skanderborg Kommune foretager en samlet vurdering af påvirkning af Randers Fjord og Århus Bugt, herunder habitatvurderingen.

Vilkår:

- Der stilles ingen vilkår til markdriften ift. overfladevand

5. Konklusion

Det er Silkeborg Kommunes vurdering, at udvidelsen af husdyrbruget på Østerskovvej 4, Låsby, med de dertil omfattede ændringer på arealer i Silkeborg Kommune ikke udgør en væsentlig risiko for miljøet ift. beskyttet natur, særligt beskyttede arter, udvaskning af nitrat til grundvand eller udvaskning af fosfor og kvælstof med overfladevand. Der er stillet et enkelt vilkår under afsnittet om grundvand.

Venlig hilsen

Anders Aahave
Biolog

UDKAST

Bilag 2

navn	adresse	postdistrikt
Viggo Ohms Mikkelsen	Allingvej 2	8210 Århus V
Kurt Even Nielsen	Elleskovvej 12	8670 Låsby
Bjarne Bøje Henriksen	Elleskovvej 15	8670 Låsby
Lisa Bruun Henriksen	Elleskovvej 15	8670 Låsby
Henning Jensen Ladefoged	Elleskovvej 17	8670 Låsby
Inge Balle Jensen	Elleskovvej 17	8670 Låsby
Ejner Hansen	Elleskovvej 19	8670 Låsby
Henny Brunsgaard Hansen	Elleskovvej 19	8670 Låsby
Palle Gunnar Sørensen	Elleskovvej 8	8670 Låsby
Majbritt Krog Sørensen	Elleskovvej 8	8670 Låsby
Arild Bundgaard Jørgensen	Ersholtvej 12	8670 Låsby
Anne-Marie Rytter Pedersen	Ersholtvej 12	8670 Låsby
Martin Brøgger	Ersholtvej 15	8670 Låsby
Claus Overby Baastrup	Galtenevej 20	8670 Låsby
Kurt Rasmussen	GI Århusvej 11	8670 Låsby
Hanne Bergmann Rasmussen	GI Århusvej 11	8670 Låsby
Thomas Stæhr Madsen	GI Århusvej 13	8670 Låsby
Ulla Morgen	GI Århusvej 13	8670 Låsby
Grethe Johanne Vissing	GI Århusvej 14	8670 Låsby
Anders Kristen Jensen Lundgaard,	GI Århusvej 15	8670 Låsby
Jytte y Sørensen Lundgaard	GI Århusvej 15	8670 Låsby
Palle Sletting Jensen	GI Århusvej 16	8670 Låsby
Bent Erik Nielsen	GI Århusvej 17	8670 Låsby
René Bertelsen	GI Århusvej 19	8670 Låsby
Zenia Kolland	GI Århusvej 19	8670 Låsby
Vagn Pedersen	GI Århusvej 20	8670 Låsby
Brian Schmidt Kristensen	GI Århusvej 21	8670 Låsby
Lillian Kristensen	GI Århusvej 21	8670 Låsby
Bent Pedersen	GI Århusvej 23	8670 Låsby
Kurt Wad Mortensen	GI Århusvej 3	8670 Låsby
Knud Baj Jensen	GI Århusvej 5	8670 Låsby
Betty Jensen	GI Århusvej 5	8670 Låsby
Henrik Andre Olsen	GI Århusvej 7	8670 Låsby
Svend Sønderby Ringling	GI Århusvej 9	8670 Låsby
Jannie Benedikte Ringling Sønderby	GI Århusvej 9	8670 Låsby
Henrik Arvad Larsen	Grønagervej 3	8670 Låsby
Jette Robert Larsen	Grønagervej 3	8670 Låsby
Allan Brøckner	Grønagervej 4	8670 Låsby
Susanne Christensen	Grønagervej 4	8670 Låsby
Anne Marie Gaga Bang	Grønagervej 5	8670 Låsby
Jens Kristian Bjarup Rasmussen	Grønagervej 7	8670 Låsby
Lars Filt	Grønagervej 9	8670 Låsby
Annette Thoning Filt	Grønagervej 9	8670 Låsby
Kurt Sørensen	Hammelvej 12	8670 Låsby
Pia Ohms Mikkelsen	Hammelvej 12	8670 Låsby
Benjamin Anders Sørensen	Hammelvej 6	8670 Låsby
Katrine Tulstrup Hansen	Hammelvej 6	8670 Låsby
Finn Sørensen	Hovedvejen 24	8670 Låsby

UDKAST

Aage Ohms Mikkelsen	Lokesvej 14	8464 Galten
Johannes Laursen	Låsbyvej 77	8464 Galten
Anne Marie Kloppenborg Laursen	Låsbyvej 77	8464 Galten
Niels Flensted Jensen	Silkeborgvej 56	8641 Sorring
Jørgen Møller	Silkeborgvej 110	8464 Galten
Jan Haurum Kristensen	Silkeborgvej 113	8464 Galten
Lene Kristensen	Silkeborgvej 113	8464 Galten
Irfan Beckovic	Silkeborgvej 120	8464 Galten
Jasminka Mehmedbasic	Silkeborgvej 120	8464 Galten
Nanarela Beckovic	Silkeborgvej 120	8464 Galten
Leif Jeppe Gedsø	Vestermarken 33	8464 Galten
Birta Krog Gedsø	Vestermarken 33	8464 Galten
Henrik Væggemose Kristensen	Vidkærvej 44	8660 Skanderborg
Birgitte Stormskær	Vidkærvej 44	8660 Skanderborg
Jesper Heller Christoffersen	Vidkærvej 46	8464 Galten
5M ApS	Vidkærvej 48	8464 Galten
Mogens Zippor Leth Andersen	Vidkærvej 48	8464 Galten
Lise Overgaard	Vidkærvej 48	8464 Galten
Dixen ApS	Østerbrogade 43	6000 Kolding
Andelsforeningen, Hjortetakshuset Af 1. maj 1984	Østerskovvej 10	8670 Låsby
Allan Elm	Østerskovvej 10	8670 Låsby
Ove Kurt Hansen	Østerskovvej 10	8670 Låsby
Chris Olesen	Østerskovvej 18,1	8670 Låsby
Jesper Henriksen	Østerskovvej 18,1	8670 Låsby
Carl Ejnar Baastrup	Østerskovvej 20	8670 Låsby
Thomas Christensen	Østerskovvej 24	8670 Låsby
Darius Zvinys	Østerskovvej 26	8670 Låsby
Torben Lasse Andersen	Østerskovvej 28	8670 Låsby
Bente Gammelgaard Andersen	Østerskovvej 28	8670 Låsby
Poul Læssøe Thøgersen	Østerskovvej 30	8670 Låsby
Marianne Thøgersen	Østerskovvej 30	8670 Låsby
Lennart Kipp König	Østerskovvej 5	8670 Låsby
Pia Halvorsen	Østerskovvej 5	8670 Låsby
Orla Hardy Lorentzen Iversen	Østerskovvej 8	8670 Låsby
Jonna Poula Iversen	Østerskovvej 8	8670 Låsby